

**Zespół Analiz
i Rozwiązań Systemowych
PFRON**

**Raport z badań dotyczących
zatrudnienia i sytuacji ekonomicznej
w zakładach pracy chronionej
w 1997 roku**

Raport opracowali:
mgr Krzysztof Kowalczyk
mgr Jacek Radziwonka

Warszawa, lipiec 1998 r.

Spis Treści:

I. Charakterystyka badań	3
II. Analiza danych ewidencyjnych i informacji o zatrudnieniu	6
III. Analiza ekonomiczno-finansowa sektora ZPCh.....	12
IV. Spis tabel	20
V. Tabele	23
VI. Aneksy	52
Definicje wskaźników opartych na danych o zatrudnieniu	52
Definicje wskaźników ekonomiczno - finansowych	53

I. Charakterystyka badań

Tegoroczne badania ankietowe, dotyczące zatrudnienia i sytuacji ekonomicznej w zakładach pracy chronionej, stanowią trzecią edycję cyklicznych badań prowadzonych na temat funkcjonowania chronionego rynku pracy w Polsce. Zostały one zrealizowane metodą ankiety pocztowej w okresie kwiecień - maj 1998 r. Wszystkie zakłady pracy chronionej były poproszone o wypełnienie specjalnie do tego celu opracowanej ankiety, a także przesłanie rachunku zysków i strat za 1997 r. oraz bilansu sporządzonego na dzień 31.12.1997 r. Ankiety wypełniło 1788 zakładów, co oznacza skuteczność badania na poziomie 73,4%. (patrz Tabela 1 i Tabela 2). Sprawozdania finansowe przesłało ok. 60% zakładów, które wypełniły ankietę. Stosunkowo niewielka liczba uzyskanych sprawozdań finansowych wynika przede wszystkim z faktu, że nie wszystkie zakłady zobowiązane są do sporządzania pełnego bilansu oraz rachunku zysków i strat. Pewne znaczenie może mieć także niechęć przedsiębiorstw do udostępniania dokumentów o poufnym charakterze.

Zagadnienia poruszane w badaniach można podzielić na cztery bloki tematyczne: dane ewidencyjne, zatrudnienie, wybrane finansowe aspekty funkcjonowania przedsiębiorstw posiadających status ZPCh oraz dane o sytuacji ekonomicznej.

1. Dane ewidencyjne obejmowały informacje na temat formy prawnej zakładu, stanu organizacyjno-prawnego, branż w których prowadzi działalność (wg EKD), daty uzyskania statusu ZPCh, roku rozpoczęcia działalności, a także dane adresowe.
2. W dziale „zatrudnienie” ujęte zostały informacje na temat wielkości zatrudnienia (w osobach i etatach) pracowników ogółem i niepełnosprawnych, także w podziale na grupy inwalidztwa i rodzaje schorzeń. Sporo uwagi poświęcono również zbadaniu cech demograficznych populacji pracowników ZPCh. Przedmiotem badań były m.in. wiek oraz wykształcenie pracowników ogółem i niepełnosprawnych. Poruszono także zagadnienia rotacji zatrudnienia.
3. W bloku „wybrane aspekty finansowe funkcjonowania przedsiębiorstw posiadających status ZPCh” znalazły się dane na temat wynagrodzeń, zakładowego funduszu rehabilitacji (ZFR), dotacji, subwencji, ulg, pożyczek oraz obowiązkowych wpłat na PFRON.
4. Dane o sytuacji ekonomicznej pochodzą z rachunków zysków i strat oraz bilansów przesłanych przez zakłady. Ponadto dwie tabele umieszczone w ankiecie zawierały najważniejsze elementy bilansu oraz rachunku zysków i strat. Konieczność uwzględnienia w kwestionariuszu tych danych wynika z tego, że ok. 40% ZPCh nie przedstawia podstawowych sprawozdań finansowych. Podanie przez te zakłady danych na temat podstawowych składników aktywów i pasywów oraz wielkości przychodów, kosztów oraz wyniku finansowego umożliwi ocenę ich kondycji finansowej, mimo że nie został udostępniony pełny bilans i rachunek wyników.

Badania dotyczyły stanu na dzień 31.12.1997 r., a w przypadku zjawisk o charakterze ciągłym całego 1997 roku. Kwestionariusz użyty podczas obecnych badań jest niemal identyczny ze stosowanym w ich poprzedniej edycji. Jedyna istotna zmiana polega na poszerzeniu zakresu informacji z rachunku

wyników i bilansu. Dzięki temu, dysponujemy pełniejszym obrazem firm, które nie udostępniły sprawozdań finansowych. Porównywalność danych z obecnymi badaniami z uzyskanymi w poprzednich edycjach nie została zakłócona. Wartości uzyskane w obecnych badaniach porównywane są więc ze stanem na 31.12.1996 r. (w przypadku wartości podawanych na dzień) oraz do sytuacji w całym 1996 r. (w przypadku zjawisk o charakterze ciągłym).

Dane uzyskane w przedstawiony powyżej sposób posłużyły jako materiał wyjściowy do wnioskowania na temat całego sektora ZPCh i zatrudnionych w nim osób. Zakłady zbadane traktowane są więc jako próba statystyczna. W celu zniwelowania niedoskonałości uzyskanego materiału statystycznego, wynikającej ze sporej nadreprezentacji w próbie zakładów spółdzielczych, zastosowano metodę analizy polegającą na obliczaniu wartości bezwzględnych dla zakładów o poszczególnych formach prawnych, a następnie agregowaniu ich dla całej populacji. Przykładowo, zatrudnienie w całym sektorze ZPCh obliczono wykonując kolejne czynności:

1. obliczono średnie zatrudnienie w zakładach o poszczególnych formach prawnych korzystając z dostępnych danych,
2. pomnożono uzyskane średnie przez rzeczywistą liczbę firm o poszczególnych formach prawnych,
3. zsumowano uzyskane wyniki, uzyskując w efekcie stan zatrudnienia w całym sektorze ZPCh.

Metoda jest analogiczna do stosowanej w poprzednich edycjach badań. Pozwala ona na sprowadzenie błędu statystycznego do poziomu powszechnie przyjętego za dopuszczalny w tego typu opracowaniach.

W ramach tegorocznych badań dotyczących sektora pracy chronionej w Polsce zostały zebrane również dane niezbędne do dokonania analizy stanu zaawansowania procesu wdrażania systemu zapewnienia jakości wg norm ISO serii 9000, zamówionej w Zespole Analiz i Rozwiązań Systemowych przez Wydział Finansowania ZPCh. Analiza ta została dołączona do niniejszego raportu (Aneks **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odsyłacza.**). Uwzględniono w nich także problem zagrożenia utratą statusu ZPCh przez podmioty zatrudniające mniej niż 40 pracowników, w związku ze zmianą przepisów wprowadzoną przez ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r. Wyniki analizy przeprowadzonej na podstawie tych danych, wykonanej na prośbę Sejmowej Komisji Małych i Średnich Przedsiębiorstw, również zostały dołączone do raportu (Aneks **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odsyłacza.**). Kwestionariusz użyty do zbierania wymienionych powyżej informacji został uzupełniony o pytania dotyczące liczby pracowników pobierających rentę, planów kierownictwa firmy na br. w zakresie zatrudnienia osób niepełnosprawnych (czy zostanie ono zmniejszone, czy zwiększone oraz na jakich stanowiskach w zakładzie mogliby zostać zatrudnieni inwalidzi). W kwestionariuszu znalazła się także prośba o ocenę relacji popytu i podaży na rynku pracy osób niepełnosprawnych w obszarze działania zakładu. Uzyskane dane w tym zakresie zostały uwzględnione w raporcie.

W ramach realizacji badań ankietowych zostały ponadto zgromadzone dane niezbędne do wydania kolejnej edycji Katalogu Zakładów Pracy Chronionej, który zostanie wydany drukiem w czwartym

kwartale br. Dane te mogą być również cennym materiałem stanowiącym podstawę analizy jakościowej na temat zakresu działalności, poziomu technologicznego i organizacyjnego oraz osiągnięć gospodarczych podmiotów tworzących sektor ZPCh.

Uwzględnienie w badaniach wszystkich zagadnień, o których mowa powyżej spowodowało, że stały się one bardzo dużym przedsięwzięciem pod względem organizacyjnym. Dane zbierane były przy pomocy trzech kwestionariuszy opracowanych przez Zespół. Ponadto Zakłady przesyłały bilans i rachunek wyników, na formularzach przygotowanych przez GUS, oraz krótkie opisy swojej oferty handlowej. Liczba zmiennych numerycznych uwzględnionych w badaniach wyniosła ok. 330, a tekstowych 20. Liczba zakładów objętych wysyłką ankiet wyniosła blisko 2500. Ze względu na zakres treściowy badań oraz liczbę uczestniczących w nich firm, przedsięwzięcie można z pewnością określić jako bardzo duże. Mimo to udało się je przeprowadzić w stosunkowo krótkim czasie 3,5 miesiąca, licząc od dnia rozpoczęcia wysyłki do chwili przedstawienia raportu końcowego. Wymagało to wielkiego wysiłku organizacyjnego oraz zaangażowania ze strony zespołu badawczego. W efekcie informacje zawarte w raporcie są w miarę aktualne (opisują stan sprzed 6 miesięcy). Dalsze skrócenie czasu między momentem stanu opisywanego a udostępnieniem raportu jest bardzo trudne. Wynika to z tego, że badania mogą być rozpoczęte dopiero po przygotowaniu przez większość przedsiębiorstw ostatecznych sprawozdań finansowych za rok poprzedni (początek kwietnia). Ponadto proces zbierania danych (wraz z monitem) oraz ich wpisywanie do komputera musi trwać ok. 2 miesiące. Na sprawdzenie poprawności danych, wykonanie obliczeń oraz napisanie raportu potrzeba od 4 do 6 tygodni. Tak więc minimalny czas niezbędny na realizację badań to 3 do 3,5 miesiąca.

Materiał statystyczny uzyskany podczas badań jest bardzo obszerny. Pozwala na przeprowadzenie szczegółowych analiz wybranych zagadnień. Przedstawione poniżej wnioski są jednymi z wielu możliwych do wyciągnięcia na podstawie zebranych danych. Starano się wskazać fakty i tendencje najbardziej wyraźne i niezgodne z potocznymi opiniami.

Sposób prowadzenia analizy sektora ZPCh, dobór jej elementów składowych oraz dokonane oceny są wyrazem wiedzy i preferencji autorów opracowania. Ze względu na bogactwo danych liczbowych przedstawiony materiał opisowy nie jest traktowany jako zamknięty, lecz stanowić musi przedmiot dalszych studiów czytelnika. Intencją ogólną jest bowiem możliwie szerokie przedstawienie danych liczbowych, tak aby czytelnik mógł sformułować własne wnioski i opinie.

II. Analiza danych ewidencyjnych i informacji o zatrudnieniu

1. Według stanu na dzień 31 grudnia 1997 r. funkcjonowało 2396 ZPCh (patrz Tabela 3). Ok. 20% spośród nich to spółdzielnie, 27,5% - spółki prawa handlowego, a przeszło 50% to zakłady działające na podstawie kodeksu cywilnego. Największą grupę stanowią więc podmioty o najprostszej formie prawnej i najmniejszych wymaganiach kapitałowych. W przeciągu 1997 r. liczba ZPCh zwiększyła się o 43,4% (w 1996 r. o 23,5%). Najbardziej dynamicznie rosła liczba spółek akcyjnych (o 87,5%) i firm prowadzonych przez osoby fizyczne (o 71,8%). Rok 1997 przyniósł więc ponownie przyspieszenie dynamiki wzrostu liczby podmiotów posiadający status ZPCh. Podmioty działające na podstawie kodeksu cywilnego stanowią już przeszło połowę firm tworzących sektor. Liczba spółdzielni utrzymuje się od kilku lat na niezmiennym poziomie (nieco poniżej 500). Ciekawostką jest to, że w ciągu ubiegłego roku kilkanaście nowych firm o tej formie prawnej uzyskało status ZPCh. Dzięki temu, mimo że kilka spółdzielni przekształcono w spółki akcyjne ich liczba zwiększyła się o 8 zakładów.
2. 70% ZPCh prowadziło działalność produkcyjną, 55,8% handlową, a 55,3% świadczyło usługi. Najszybciej rosła liczba zakładów zajmujących się handlem, najwolniej prowadzących działalność produkcyjną (patrz Tabela 4).
3. Przeszło 40% ZPCh działało w branży "Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego" (najczęściej zajmując się handlem hurtowym - ok. 10% wszystkich podmiotów). 20% firm zajmowało się produkcją tkanin i wyrobów włókienniczych (najczęściej odzieży ochronnej i roboczej oraz odzieży wierzchniej). 15% zakładów świadczyło usługi w zakresie obsługi nieruchomości, prowadząc przede wszystkim działalność związaną z inwigilacją i ochroną, sprzątaniami budynków, obsługą parkingów oraz wynajmem nieruchomości (patrz Tabela 5).
4. Większość ZPCh (ok. 60%) rozpoczęło działalność w latach dziewięćdziesiątych, 16% w osiemdziesiątych (w większości zakłady prowadzone przez osoby fizyczne), a 13% w latach pięćdziesiątych - niemal wyłącznie spółdzielnie (patrz Tabela 6).
5. Wg stanu na dzień 31.12.1997 r. najwięcej ZPCh uzyskało status zakładu pracy chronionej w 1997r. (30%). W 1996 r. 17,7%, a w 1991 i 1992 r. (bezpośrednio po wejściu w życie ustawy wprowadzającej ten status prawny i rozpoczęciu działalności przez Biuro Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych) 22% (patrz Tabela 7).
6. Zatrudnienie ogółem w ZPCh na koniec 1997 r. wyniosło 256 tys. osób (235 tys. etatów) w tym 153 tys. osób niepełnosprawnych, 138 tys. licząc w etatach (patrz Tabela 8). Zatrudnienie ogółem zwiększyło się w porównaniu ze stanem na 31.12.1996 r. o 22,5% w osobach i 23,4% w etatach. Wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych był niższy i wyniósł 20% (w etatach 21%). Liczba zatrudnionych mężczyzn wzrosła znacznie bardziej niż kobiet, zarówno w przypadku

pracowników ogółem jak i niepełnosprawnych. Spowodowało to, że udział mężczyzn w zatrudnieniu uległ zwiększeniu pogłębiając tym samym dysproporcję występującą już w poprzednich latach (patrz Tabela 13).

7. Wzrost zatrudnienia w ZPCh w 1997 r. jest w 75% wynikiem wejścia do sektora 725 nowych firm w tym okresie (patrz Tabela 9). Jego pozostała część wynika ze zwiększenia o blisko 6% zatrudnienia w zakładach, które status ZPCh uzyskały przed 1 stycznia 1997 r. Innymi słowy 43 procentowy wzrost liczby zakładów tworzących sektor spowodował wzrost zatrudnienia ogółem jedynie o ok. 17%, a osób niepełnosprawnych o niespełna 14%. Oznacza to, że dynamiczny wzrost liczby ZPCh przynosi znacznie mniejszy wzrost zatrudnienia w sektorze (tak pracowników ogółem jak i osób niepełnosprawnych). Średnie zatrudnienie ogółem w etatach w zakładach, które status ZPCh uzyskały w 1997 r. wynosi 45 osób, w przypadku osób niepełnosprawnych 23 osoby. Obliczone dla całego sektora odpowiednio 100 i 59. Jak widać zakłady uzyskujące status ZPCh w 1997 roku to przedsiębiorstwa stosunkowo niewielkie, a ich udział w zatrudnieniu w całym sektorze jest stosunkowo mały. Powstawanie nowych miejsc pracy chronionej to w dużej mierze zasługa zakładów o dłuższej historii jako pracodawców osób niepełnosprawnych.
8. Niemal 65% zakładów przewiduje w bieżącym roku zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych, średnio o 13 osób. 2,3% firm planuje zmniejszenie zatrudnienia inwalidów, średnio o 12,6 osoby. Jedna trzecia przedsiębiorstw przewiduje, że pozostanie ono na nie zmienionym poziomie (Tabela 10). W przypadku pełnego wykonania zamierzeń kierownictwa ZPCh, powyższe dane oznaczają, że zatrudnienie osób niepełnosprawnych w br. wzrośnie o blisko 19,5 tys. osób.
9. ZPCh są najbardziej zainteresowane zatrudnieniem osób niepełnosprawnych na stanowiskach nie wymagających dużych kwalifikacji. Spośród 2209 wymienionych stanowisk ok. 10% stanowią szwaczki, a 8% miejsca pracy w ochronie i dozorze (patrz Tabela 11). Duże zainteresowanie ZPCh wyraziły także pracownikami biurowymi i księgowymi. Ok. 30% przedsiębiorstw nie odpowiedziało na pytanie dotyczące tej kwestii. Wynika to z faktu, że duża część zakładów nie zamierza w najbliższym czasie zatrudniać kolejnych osób niepełnosprawnych.
10. Interesujących wyników dostarczyły odpowiedzi na pytanie dotyczące oceny relacji popytu i podaży, na rynku pracy dla osób niepełnosprawnych, w obszarze działania zakładu. Aż jedna czwarta pracodawców stwierdziła, że na ich terenie jest więcej wolnych miejsc pracy niż zainteresowanych nimi osób niepełnosprawnych o odpowiednich kwalifikacjach. Również u blisko jednej czwartej panuje w tym zakresie równowaga. Przeszło jedna trzecia stwierdziła, że jest więcej chętnych osób niepełnosprawnych niż miejsc pracy. Tak więc, w ocenie około połowy zakładów, nie występuje nadpodaż pracy. Wydaje się, że kluczem do wyjaśnienia tych zaskakujących wyników, w świetle danych na temat bezrobocia osób niepełnosprawnych, jest sformułowanie „o odpowiednich kwalifikacjach” zawarte w pytaniu umieszczonym w

kwestionariuszu. Wyniki wielu badań potwierdzają, że poziom kwalifikacji tych osób jest stosunkowo niski i często nie spełnia wymogów stawianych przez rynek pracy.

11. Na koniec 1997 r. inwalidzi I grupy stanowili 3,6% wszystkich osób niepełnosprawnych zatrudnionych w ZPCh. Wskaźnik ten uległ zmniejszeniu w porównaniu ze stanem na 31.12.1996 r. o 2,6%. Udział inwalidów II grupy wśród wszystkich niepełnosprawnych wynosił ok. 29,6% i był o 8% większy niż rok wcześniej (patrz Tabela 13). Dane te stoją w sprzeczności z poglądem, że ZPCh są miejscem zatrudnienia przede wszystkim osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji zdrowotnej. Dominują osoby z III grupą inwalidztwa (ok. 67%), w przypadku których mamy do czynienia jedynie z częściowym ograniczeniem możliwości wykonywania pracy zawodowej.
12. W spółdzielczych ZPCh udział inwalidów I grupy wśród wszystkich zatrudnionych osób niepełnosprawnych wynosił 4,8%, w niespółdzielczych 2,3% (patrz Tabela 14 i Tabela 15). Oznacza to, że spółdzielnie w większym stopniu uczestniczą w zatrudnianiu osób o najtrudniejszej sytuacji zawodowej niż inne zakłady. Inwalidzi II grupy stanowili 28% osób niepełnosprawnych pracujących w zakładach spółdzielczych oraz 31,4% w niespółdzielczych. Udział inwalidów III grupy, wśród wszystkich zatrudnionych osób niepełnosprawnych, w obydwu typach zakładów znajdował się na podobnym poziomie (ok. dwie trzecie).
13. Analizując sektor ZPCh z punktu widzenia rozkładu geograficznego tworzących go podmiotów, można zauważyć, że ponad jedna trzecia zakładów skupiona jest w 4 województwach: poznańskim, katowickim, warszawskim i bydgoskim. W województwach tych zatrudniona jest jedna trzecia wszystkich pracowników ZPCh i podobny odsetek pracowników niepełnosprawnych. Najmniej zakładów usytuowanych jest w województwach: chełmskim, białkopodlaskim, łomżyńskim i zamojskim. W województwach tych znajduje się łącznie 1,1% wszystkich ZPCh oraz pracuje 1,4% wszystkich pracowników i 1,5% osób niepełnosprawnych. Najwięcej zakładów było zlokalizowanych w województwie poznańskim (253 firmy), najmniej w chełmskim - 4. Dane te świadczą o bardzo dużym zróżnicowaniu rozwoju chronionego rynku pracy w poszczególnych regionach. Fakt ten musi być brany pod uwagę podczas rozpoczętego procesu decentralizacji realizacji zadań Funduszu.
14. W 1997 r. zatrudnienie ogółem oraz osób niepełnosprawnych w spółkach akcyjnych uległo podwojeniu. W przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością zwiększyło się o blisko 50%. Zatrudnienie wzrosło również w spółdzielniach choć jedynie o 2,5% (osób niepełnosprawnych o 3,5%) - patrz Tabela 17 i Tabela 18. Biorąc pod uwagę fakt, że w przypadku zakładów spółdzielczych w 1995 i 1997 r. (w okresach, których dotyczyły poprzednie badania) zatrudnienie spadało, fakt ten należy uznać za zjawisko pozytywne, świadczące o odzyskiwaniu przez te przedsiębiorstwa równowagi gospodarczej.

15. Dnia 31.12.1997 r. prawie 44% wszystkich zatrudnionych w ZPCh pracowało w spółdzielniach. Udział spółdzielni w zatrudnieniu w całym sektorze obniżył się w porównaniu z 31.12.1996 r. o 16% (patrz Tabela 19). W spółdzielniach pracowało 49% osób niepełnosprawnych, o 14% mniej niż rok wcześniej (patrz Tabela 20). Tak więc, mimo szybkiego zmniejszania się roli spółdzielni w zatrudnieniu w całym sektorze, w zakładach tych w nadal pracuje przeszło 40% pracowników ZPCh.
16. Według stanu na 31.12.1997 r. 69% niepełnosprawnych zatrudnionych w ZPCh to inwalidzi układu ruchu, narządów wewnętrznych oraz tacy, których nie zaliczono do żadnej z zaproponowanych kategorii (najczęściej inwalidzi z powodu ogólnego stanu zdrowia i osoby o inwalidztwie sprzężonym). 15% to inwalidzi narządów zmysłów, a 17% upośledzeni umysłowo i chorzy psychicznie (patrz Tabela 21). Powyższe dane świadczą, że najmniejszy udział w zatrudnieniu w ZPCh mają inwalidzi, których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza. Rozkład populacji osób niepełnosprawnych zatrudnionych w ZPCh wg rodzaju schorzeń uległ niewielkim zmianom w porównaniu z wynikami poprzedniego badania.
17. Pracownicy ogółem to grupa lepiej wykształcona niż niepełnosprawni (patrz Tabela 22). Wykształcenie pracowników ZPCh znajduje się na niższym poziomie niż obliczane dla całego społeczeństwa. Wśród osób niepełnosprawnych najlepiej wykształceni są inwalidzi II grupy.
18. Ok. 56% pracowników ZPCh to osoby w wieku 36 - 55 lat, a jedna trzecia, w wieku 41 - 50 lat (patrz Tabela 23). Przeszło 80% pracowników niepełnosprawnych to osoby powyżej 35 roku życia (patrz Tabela 24). Osoby niepełnosprawne to grupa starsza niż ogół pracowników. We wszystkich kategoriach wiekowych do 40 roku życia, w przypadku inwalidów udziały w populacji są mniejsze, niż liczone dla wszystkich pracowników. W pozostałych grupach sytuacja jest odwrotna. Średnia wielu pracowników ogółem wynosi ok. 42 lat, osób niepełnosprawnych ok. 45 lat (patrz Tabela 25). Najstarsi są pracownicy spółdzielni, a najmłodsi spółek akcyjnych.
19. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych 31.12.1997 r. wynosił liczony w etatach 58,7%, a w osobach 59,8%. W ciągu roku obniżył się o 2% (patrz Tabela 26). Najwyższy był w spółdzielniach (w etatach 64,3%, w osobach 67%), a najniższy w przedsiębiorstwach zaliczonych do kategorii inne (ok. 46%) oraz w spółkach akcyjnych - ok. 52% (patrz Tabela 27). W ciągu 1997 r. wzrósł w spółkach akcyjnych oraz w spółdzielniach. Zmniejszył się w pozostałych kategoriach przedsiębiorstw.
20. 31.12.1997 r. wskaźnik cząstkowości zatrudnienia, który obrazuje na jaką część etatu zatrudniani są przeciętni pracownicy, wynosił w całym sektorze ZPCh 91,6% w przypadku pracowników ogółem i 90%, liczony dla osób niepełnosprawnych (patrz Tabela 28). Najniższy był w spółdzielniach, które zatrudniają osoby o najpoważniejszych schorzeniach (ich zatrudnienie na pełen etat jest często niemożliwe ze względów zdrowotnych). W przypadku pracowników ogółem najwyższy był w firmach zaliczonych do kategorii inne. Liczony dla osób niepełnosprawnych

natomiast, w przypadku zakładów prowadzonych przez osoby fizyczne oraz w spółkach cywilnych (patrz Tabela 29). Warto zwrócić uwagę, że im wskaźnik cząstkowości zatrudnienia niższy, tym zakład ponosi wyższe koszty, np. związane z zapewnieniem odpowiedniej powierzchni produkcyjnej lub biurowej, ubrań roboczych, świadczeń socjalnych itd. Z tego punktu widzenia najwyższe koszty ponoszą spółdzielnie.

21. W ciągu 1997 r. przyjęto do pracy ok. 38% ogółu pracowników zatrudnionych na koniec tego okresu, w przypadku niepełnosprawnych - 36,7% (wskaźnik napływu kadr). Prawie 30% osób, będących pracownikami ZPCh 1 stycznia 1997 r., odeszło z pracy w ciągu roku (wskaźnik wypływu kadr). W przypadku osób niepełnosprawnych odsetek ten wyniósł 27,5%. W tym samym okresie wskaźnik rotacji zatrudnienia, który wyraża ruchy kadrowe nie powodujące zmiany liczby zatrudnionych, odniesione do średniego zatrudnienia w danym okresie, wyniósł 24,2%, a liczony dla osób niepełnosprawnych 21,7% (patrz Tabela 30). Zatrudnienie niepełnosprawnych było więc bardziej stabilne niż ogółu pracowników. Rotacja zatrudnienia wzrosła w porównaniu z 1996 r. o 10% liczona dla ogółu pracowników i o 7% w przypadku osób niepełnosprawnych. Wysoki poziom wskaźnika rotacji zatrudnienia świadczy o dużej niestabilności zatrudnienia w ZPCh, która z jednej strony może świadczyć o podejmowaniu przez wiele zakładów starań o pozyskanie kadry pracowniczej o wysokich kompetencjach, z drugiej jednak przynosić straty, które zwykle wiążą się z częstymi zmianami personalnymi. Może być to także objaw negatywnych zjawisk w zakresie warunków pracy oraz wynik niskiego poziomu wynagrodzeń obowiązujących w wielu zakładach.
22. Rotacja zatrudnienia w spółdzielniach była znacznie mniejsza, niż w przedsiębiorstwach o innej formie prawnej (patrz Tabela 31). Stabilność zatrudnienia w spółdzielniach wynika przede wszystkim z przepisów prawa spółdzielczego, które wiąże zatrudnienie z udziałami we własności zakładu. Najwyższy wskaźnik rotacji zatrudnienia występuje w podmiotach działających na podstawie kodeksu cywilnego. Potwierdza to opinie, że warunki pracy w tego typu firmach są najgorsze, a ryzyko utraty pracy - największe.
23. W 1997 r. zwolnienia przeszło jednej trzeciej pracowników dokonane zostały w trybie porozumienia stron, 15% w drodze wypowiedzenia przez zakład, a 8% w drodze wypowiedzenia przez pracownika (patrz Tabela 32).
24. Średnie wynagrodzenie brutto liczone dla ogółu pracowników w grudniu 1997 r. wynosiło 797,6 zł. W przypadku niepełnosprawnych ogółem było niższe o 16,8%, inwalidów I grupy 17,7%, II - 19,1%, a III - 16% (patrz Tabela 33 i Tabela 34). Kształtowanie się płac osób niepełnosprawnych na niższym poziomie niż osób sprawnych, ma wymiar negatywny. Zjawisko to nie może być jednak oceniane tak jednoznacznie. Trzeba na przykład wziąć pod uwagę kwestię wydajności pracy osób niepełnosprawnych, różnice w wykształceniu, w wieku (a więc i długości stażu pracy), a także istnienie dodatkowych świadczeń z ZFR. Dopiero uwzględnienie wszystkich tego typu okoliczności pozwoli na rzetelną ocenę problemu. Średnie wynagrodzenie pracowników

ogółem za grudzień 1997 r. wzrosło w porównaniu z grudniem 1996 roku o 13,1%, pracowników niepełnosprawnych o 9%. Średnie wynagrodzenie było wyższe, a upośledzenie płacowe we wszystkich grupach inwalidztwa niższe w spółdzielniach, niż w innych zakładach. Jest to kolejny fakt potwierdzający, że sytuacja pracowników spółdzielni jest lepsza niż osób zatrudnionych w innych firmach. Powstaje oczywiście wątpliwość, czy stosunkowo wysoki poziom wynagrodzeń w spółdzielniach jest uzasadniony wynikami finansowymi tych przedsiębiorstw.

25. Duży wpływ na kształtowanie się wynagrodzeń osób niepełnosprawnych ma fakt, że ok. 70% pracowników ZPCh pobiera rentę. Aby nie stracić prawa do pełnej renty osoba niepełnosprawna może zarobić do 60% średniego wynagrodzenia w gospodarce. Jeśli zarobi powyżej 120% średniego wynagrodzenia w gospodarce, traci prawo do całej renty. Poziom wynagrodzeń osób niepełnosprawnych jest więc bardzo silnie uzależniony od limitów dozwolonych zarobków stosowanych przez ZUS. Wnioski te w pełni potwierdza fakt, że w spółdzielniach, w których rentę pobiera tylko ok. 55% inwalidów, zarobki znajdują się na wyższym poziomie, niż w innych przedsiębiorstwach, gdzie rentę otrzymuje od 82% do 92 % niepełnosprawnych pracowników (patrz Tabela 35).
26. Należy podkreślić, że odsetek pracowników niepełnosprawnych pobierających rentę jest zaskakująco wysoki. Oznacza to, że zatrudnianie tych osób w ZPCh nie powoduje zmniejszenia wydatków z ZUS na utrzymanie tej grupy społecznej. Nieprawdziwa jest więc często wyrażana opinia, że ulgi uzyskiwane przez ZPCh są rekompensowane przez zmniejszenie wydatków państwa na cele socjalne. Wynagrodzenia inwalidów ustalane są na poziomie nie powodującym utraty przez nich prawa do renty. Dzięki temu pracodawca ponosząc niewielkie nakłady uzyskuje prawo do ulg podatkowych, osoba niepełnosprawna osiąga podwyższony dochód. Jedynie konsekwencje tego zjawiska dla finansów państwa wydają się nie być tak pozytywne.

III. Analiza ekonomiczno-finansowa sektora ZPCh

1. 84% zakładów przyniosło w 1997 r. zysk netto, natomiast 16% poniosło straty (patrz Tabela 36). W tej dziedzinie przodują spółki cywilne oraz spółki z o.o., które wykazały się dodatnim wynikiem finansowym (odpowiednio w 92% i 91%). Na przeciwnym biegunie znajdują się spółdzielcze ZPCh, wśród których 71% przyniosło zysk netto a 28% stratę. W porównaniu z 1996 r. zmniejszyła się z 85% do 84% liczba zakładów sektora ZPCh przynoszących zysk. W ciągu roku nie nastąpiła więc istotna zmiana w relacji ogólnej liczby przedsiębiorstw zyskowych i deficytowych. Wśród spółdzielni nie odnotowano zmian, zwiększyła się liczba zyskowych spółek z o.o. (z 81% do 91%), zmniejszyła natomiast spółek akcyjnych i osób fizycznych (odpowiednio: z 88% do 81% i z 91% do 85%).
2. Wśród zakładów pracy chronionej wykazujących zysk netto, odsetek spółdzielni kształtował się na poziomie 18%, zaś wśród firm deficytowych 38% (patrz * 35 ZPCh nie przyniosło zysku ani straty
3. Tabela 37). Największy odsetek firm przynoszących zysk netto stanowiły firmy prowadzone przez osoby fizyczne (31%). Tylko 4% przedsiębiorstw odnotowujących zysk to spółki akcyjne, one też mają tylko 5% udziału w liczbie zakładów stratnych.
4. Tabela 38 ukazuje rozkład procentowy aktywów sektora ZPCh. Aktywa wyższe niż 100 mln złotych posiada zaledwie 0,1% zakładów, z czego żadna spółdzielnia. 9,8% ZPCh posiada aktywa w przedziale 10 mln - 50 mln zł, przy czym w przypadku spółdzielni odsetek ten wynosi 7,6% a w pozostałych 10,5%. Najwięcej spółdzielni posiada aktywa w granicach 1 mln - 5 mln zł (58,7%), natomiast cały sektor ZPCh w tym przedziale to 43,6%.
5. Przychody ze sprzedaży sektora ZPCh są niewątpliwie skorelowane z aktywami (patrz Tabela 39). Największą sprzedaż w sektorze osiągały podmioty w przedziale 10 mln - 50 mln zł. Odsetek zakładów wyniósł tu 20,5%, w przypadku spółdzielni 12,2% a pozostałych 23,1%. Pokażny odsetek firm zauważyć można w przedziale od 1 mln do 5 mln zł. Tutaj łączny odsetek zakładów spółdzielczych wyniósł w 1997 r. 54,2%, niespółdzielczych 42,9% natomiast w całym sektorze 45,6%. Należy zauważyć, że w tych przedziałach ulokowana jest większość podmiotów. W pozostałych kategoriach odsetek przychodów ze sprzedaży znajduje się na poziomie nie przekraczającym 10%.
6. Można przyjąć za uzasadnione twierdzenie, iż zwiększona dynamika zmian po stronie aktywów prowadzić musi do analogicznych zmian wielkości sprzedaży w krótkim okresie czasu. Wzrost w ciągu roku aktywów o 54% spowodował przyrost sprzedaży w sektorze ZPCh o 44%. Dynamika zmian sprzedaży jest niższa i wpływ na to ma zachowanie się zakładów spółdzielczych, gdzie wzrost aktywów jest bardzo niski (patrz Tabela 50 i Tabela 51) i powoduje to ich niższą sprzedaż w stosunku do pozostałych przedsiębiorstw.

7. Wynik finansowy netto (patrz Tabela 40) zakładów pracy chronionej kształtował się nierównomiernie. Najwięcej spółdzielni posiadało zysk netto w przedziale od 0 do 0,2 mln zł (30%) a zaledwie 0,3% zysk netto większy od 10 mln zł. Analogicznie strata netto spółdzielczych ZPCh występowała najczęściej w przedziałach od 0 do -0,1 mln zł oraz od -0,2 mln do -1 mln zł (dokładne dane: patrz Tabela 40). W przypadku całego sektora 33,5% firm miało zysk w granicach 0 - 0,2 mln zł, 15% w przedziale 0,2 - 0,4 mln zł. Najczęstsze straty wśród zakładów wystąpiły między 0 a -0,1 mln zł, a maksymalna wielkość ujemnego wyniku finansowego (poniżej - 10 mln zł) dotyczyła 0,1% ZPCh. Identycznie wygląda sytuacja na drugim biegunie. Tylko jedna firma zarobiła w 1997 r. „na czysto” kwotę przekraczającą 100 mln zł (czyli 1 bilion starych złotych). Analiza ww. tabel pokazuje, że najczęstsze efekty działalności (zysk/strata netto) ZPCh zawierają się w przedziałach od -1 mln do 1 mln zł. Wynik taki odzwierciedla strukturę aktywów badanych firm, która w przeważającym procencie oscyluje blisko 5 mln zł.
8. Informacje na temat omawianych uprzednio wartości wzbogacone zostały o dane w układzie wojewódzkim (patrz Tabela 41). Jedna trzecia aktywów sektora ZPCh znajdowała się w województwach: poznańskim, warszawskim i katowickim. Najmniejsze były one w województwach: zamojskim, suwalskim i chełmskim (łącznie 0,6%). Przychody ze sprzedaży najwyższe były w województwach poznańskim i katowickim, najniższe zaś w suwalskim, zamojskim i chełmskim. Najwyższy udział w zysku netto sektora miały województwa krakowskie (15,7%) oraz poznańskie (13,7%). Ujemny wynik finansowy zanotowały ZPCh w woj. ciechanowskim i piotrkowskim. Analiza wszystkich wymienionych elementów tabeli w układzie wojewódzkim skłania do wniosku, iż lepiej sobie radzą zakłady związane z dużymi aglomeracjami. Odwrotna sytuacja ma miejsce w tych rejonach kraju, które tradycyjnie są uznawane za biedniejsze i nieatrakcyjne gospodarczo. W przypadku ZPCh atrakcyjność terytorialna ma identyczne znaczenie jak wśród pozostałych przedsiębiorstw w Polsce.
9. Efekty badań ujęte w bilansie sektora ZPCh wskazują na wzrost aktywów z 8 091 mln zł w 1996 r. do 12 436 mln zł w roku ubiegłym (patrz Tabela 42). Po stronie aktywów majątek trwały ZPCh wzrósł do poziomu 5 999 mln zł, wzrosły również pozostałe wartości. W 1997 r. obserwujemy natomiast spadek należności długoterminowych do 85 mln zł, podczas gdy w 1996 r. ich wartość wyniosła 199 mln zł. Po stronie pasywów sektora mamy do czynienia ze wzrostem wszystkich wartości.
10. Koszty operacyjne sektora ZPCh wyniosły w 1997 r. 19 119 mln zł a przychody ze sprzedaży 20 382 mln zł. Stosunek kosztów operacyjnych do przychodów ze sprzedaży był w tym okresie na poziomie 93,8%. Amortyzacja osiągnęła wartość 620 mln zł, a w 1996 r. była na poziomie 392 mln zł. Zysk z działalności operacyjnej w sektorze ZPCh wyniósł łącznie 1 262 mln zł. Dotacje w sektorze ZPCh osiągnęły w 1997 r. wartość 388 mln zł i stanowiły 26,6% pozostałych przychodów operacyjnych. W 1996 r. analogiczna relacja wyniosła 21,1%. Mamy więc do

czynienia ze zwiększeniem się tej pozycji w rachunku zysków i strat sektora (patrz Tabela 43). Sektor wykazał zysk przed opodatkowaniem równy 1 917 mln zł. Obowiązkowe obciążenia ZPCh stanowiły w 1997 r. 26,2%, a w latach 95-96 odpowiednio: 19% i 26,5%. Zysk netto sektora wzrósł z 839 mln zł w 1995 r. do 1 413 mln zł w 1997 r. Te dynamiczne zmiany są w pewnej mierze zasługą rokrocznego zasilania sektora ZPCh przez nowe zakłady.

11. Bilans zakładów spółdzielczych na tle całego sektora ZPCh przedstawia się zdecydowanie niekorzystnie (patrz Tabela 44). Mamy do czynienia z odmiennymi wahaniami w poszczególnych pozycjach bilansu w stosunku do analogicznych liczb prezentowanych dla wszystkich zakładów pracy chronionej w 1997 r. Odpowiedź, dlaczego tak się dzieje wynika po części ze stałej liczby podmiotów spółdzielczych w trzech ostatnich latach. Aktywa spółdzielcze wyniosły w 1997 r. 2 153 mln zł, a wśród nich majątek trwały ukształtował się na nieco wyższym poziomie niż w 1996 r., spadły natomiast minimalnie wartości niematerialne i prawne. Majątek trwały w kwocie 983 mln zł przewyższał ten z 1995 r. o 196 mln zł. Na wielkość majątku obrotowego spółdzielni najbardziej wpłynął stan zapasów, należności i roszczeń oraz środków pieniężnych. Z 65 mln zł w 1996 r. do 174 mln zł wzrosła wielkość kwot w pozycji funduszy specjalnych. Analiza bilansu ukazuje coraz mniejszy udział aktywów zakładów spółdzielczych w całości aktywów sektora ZPCh (patrz Tabela 42 i Tabela 44). Ponadto nie widać obecnie możliwości ich zwiększenia przy współdziałaniu inwestorów strategicznych (brak zachęt ustawodawczych ze strony państwa).
12. Koszty działalności operacyjnej spółdzielczych ZPCh w kwocie 2 692 mln zł były w 1997 r. o 112 mln zł wyższe od przychodów ze sprzedaży, stąd wysoka strata na działalności podstawowej (patrz Tabela 45). W latach 95-96 pozycje te także były ujemne. Kolejne analizowane wartości prowadzą zysk netto w 1997 r. na poziom niższy niż w 1996 r. Obowiązkowe obciążenia finansowe stanowiły 19,4% zysku brutto, podczas gdy w 1995 r. 23,5%. Dotacje w pozostałych przychodach operacyjnych spółdzielni kształtowały się w granicach 22,8% (w latach 95-96 odpowiednio: 23,5%, 20,1%). Można zatem wnioskować, iż poziom obciążeń spółdzielni z roku na rok pozostaje na zbliżonym poziomie, odbiegającym od wartości typowych dla całego sektora ZPCh.
13. Z roku na rok odnotowywany jest dynamiczny przyrost zakładów pracy chronionej posiadających inne formy prawne niż spółdzielnie. W aspekcie ekonomicznym ma to odbicie w coraz większym udziale tego typu podmiotów w bilansie sektora oraz wynikach przez niego osiągniętych w ostatnich latach. Aktywa zakładów niespółdzielczych na koniec 1997 r. wyniosły 10 282 mln zł i były wyższe o 4 171 mln zł (68% więcej niż w 1996 r.). Większość składników bilansu (patrz Tabela 46) wzrosła w tym okresie dynamicznie, za wyjątkiem należności długoterminowych (spadły z poziomu 196 mln zł do 76 mln zł w 1997 r.).

14. Koszty działalności operacyjnej niespółdzielczych ZPCh wyniosły w 1997 r. 16 428 mln zł a przychody ze sprzedaży 17 802 mln zł. Zysk operacyjny osiągnął wielkość 1 374 mln zł (w 1996 r. 1 014 mln zł). Amortyzacja w 1997 r. stanowiła 3,2% kosztów operacyjnych (w latach 95-96 odpowiednio: 3,0%, 3,0%). Udział dotacji w pozostałych przychodach operacyjnych w 1997 r. wyniósł 27,7% czyli znacznie więcej niż w 1996 r., kiedy odsetek ten ukształtował się na poziomie 17,9%. Zysk brutto w 1997 r. wyniósł 1 747 mln zł i obciążony został podatkami w 26,9%. Ostateczny wynik finansowy netto, niespółdzielczych ZPCh w 1997 r. (patrz Tabela 47), zamknął się w kwocie 1 276 mln zł (jest to kwota wyższa od analogicznej z 1996 r. o 26%).
15. Kolejną część analizy dotyczy zmian dynamiki sektora ZPCh oraz jego składowych w ostatnich dwóch latach. Najsilniejszy wzrost wartości w sektorze wykazywały takie pozycje jak: finansowy majątek trwały (o 263%), rezerwy (o 217%), papiery wartościowe przeznaczone do obrotu (o 151%) oraz należności przeterminowane (o 129%) (patrz Tabela 48). Największe spadki wartości obserwujemy w przypadku należności długoterminowych (o 57%). Tylko o 13% podniosły się kapitały własne sektora ZPCh, co jest gorszym wynikiem niż w 1996 r. (wtedy wzrost o 39%). Znacząco w porównaniu z 1996 r. podniosła się wartość kredytów bankowych odpowiednio o 92% (patrz Tabela 48). Generalny wzrost sumy bilansowej wyniósł 54% i był wyższy w 1997 r. niż w roku poprzednim, kiedy wyniósł 36%.
16. Koszty działalności operacyjnej wzrastały w ubiegłym roku znacznie wolniej niż w 1996 r. (patrz Tabela 49). Najsilniejsza zmiana w górę w sektorze ZPCh dotyczyła zysków nadzwyczajnych (wzrost w ciągu roku o 561%), natomiast najmniejszą dynamikę wzrostu w 1997 r. wykazała pozycja zysku ze sprzedaży (wzrost tylko o 15%, podczas gdy w roku poprzednim o 44%). Dynamika wzrostu dotacji w sektorze jest ogólnie wyższa niż w 1996 r. (wyniosła 115%). Maleje dynamika zysku na działalności gospodarczej przedsiębiorstw. Taką samą sytuację obserwujemy w przypadku obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego sektora ZPCh (wzrost kwotowy tylko o 21% w porównaniu z 1996 r.). W 1996 r. zysk netto zakładów był wyższy o 38% niż w 1995 r., natomiast w 1997 r. zaobserwowane zmiany sięgnęły tylko 22% (patrz Tabela 49). Świadczy to o postępującej stabilizacji w sektorze, który w miarę zmniejszania się dopływu nowych zakładów powinien wykazywać zmiany coraz bardziej zgodne z ogólnymi tendencjami polskiej gospodarki.
17. Zmiany poszczególnych pozycji w bilansie podsektora spółdzielczego odbiegały od pozostałych firm przede wszystkim z powodu niemal niezmięionej ilości zakładów. Ogólna suma bilansowa wzrosła w 1997 r. tylko o 9% (w 1996 r. o 7%). Dokładne dane, które na ten temat zawiera Tabela 50, potwierdzają pewne negatywne tendencje wyróżniające spółdzielnie wobec innych ZPCh. Niepokojące są zwłaszcza powiększone zapasy oraz rezerwy, trudno przejść również do

porządku dziennego nad silnym wzrostem zobowiązań przeterminowanych oraz kwot kredytów bankowych. Największą dodatnią dynamiką charakteryzują się należności długoterminowe (wzrost o 234%). O 2% spadły natomiast w porównaniu z 1996 r. kapitały własne podsektora spółdzielczego, niższe o 3% są również ich zobowiązania długoterminowe.

18. Mimo niemal niezmienionej dynamiki wzrostu kosztów operacyjnych w 1997 r. zmniejszyła się skala wzrostu przychodów ze sprzedaży (patrz Tabela 51). Zaowocowało to niestety drastycznym wzrostem straty ze sprzedaży (o 257%). Wielkość tej pozycji we wszystkich omawianych okresach zawsze była niwelowana dodatnimi kwotami innych przychodów. Tym razem wzrost pozostałych przychodów wyniósł tylko 19% wobec 76% w 1996 r. (patrz Tabela 51). Kwota dotacji pozostała na podobnym poziomie, natomiast zysk z działalności operacyjnej był w 1997 r. o 16% niższy niż w roku poprzednim. Obniżyły się co prawda obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego (o 10%), nie zmienia to jednak faktu, że ostateczny wynik finansowy netto, choć dodatni, obniżył się w stosunku do 1996 r. o 6%. Oznacza to, że silny wzrost zysku w 1996 r. mógł mieć charakter incydentalny.
19. Niemal wszystkie firmy napływające w ostatnich latach do sektora ZPCh to podmioty niespółdzielcze. Aktywność tych zakładów w dążeniu do uzyskania statusu pracy chronionej w 1997 r. skutkowałą powiększeniem sumy bilansowej podsektora niespółdzielczego o 68% w porównaniu z rokiem poprzednim (patrz Tabela 52). Wśród silnego wzrostu większości pozycji z bilansu na uwagę zasługują zwiększenie finansowego majątku trwałego (o 297%) i należności przeterminowanych (o 238%). Mocno (aż o 61%) zmalały należności długoterminowe, natomiast tylko o 21% zwiększyły się kapitały własne podmiotów co oznacza, że podsektor ten zasilają obecnie firmy o niezbyt dużych potencjałach. Równą dynamikę w stosunku do ogólnej sumy aktywów w 1997 r. wykazał majątek obrotowy niespółdzielczych ZPCh, co jest szczególnie ważne w kontekście płynności i zdolności do generowania zysków w danym okresie.
20. W 1997 r. zarówno koszty działalności operacyjnej jak i przychody ze sprzedaży słabiej rosły niż w roku poprzednim, maleje też zmiana kwot odpisów amortyzacyjnych podmiotów niespółdzielczych (patrz Tabela 53). Wśród obserwowanej dynamiki bardzo wysoki wzrost szacuje się w przypadku dotacji (o 205%, a w 1996 r. o 137%). Ogólnie silne zmiany dotyczą zysków i strat nadzwyczajnych. Podobnie jak dla przedsiębiorstw spółdzielczych spadła dynamika procentowa obowiązkowych obciążeń zysku brutto. Mimo tych pozytywów zysk netto, choć wyższy o 26% niż w roku poprzednim, wykazał mniejszą dynamikę (patrz Tabela 53). Ze względu na wysoki udział podmiotów niespółdzielczych w sektorze ZPCh zmiany opisane w niniejszej tabeli przekładają się w znacznym stopniu na wartości szacowane dla całego sektora ZPCh.
21. Płynność bieżąca sektora ZPCh zmniejsza się z roku na rok. Podobne tendencje obserwujemy dla pozostałych dwóch wskaźników (patrz Tabela 54). Z punktu widzenia teorii ekonomii, płynność sektora ZPCh w 1997 r. jest poniżej wyznaczonych minimalnych wartości, co skutkować może w

przyszłości trudnościami w regulacji zobowiązań własnych przedsiębiorstw. Negatywnie ocenić należy zmniejszenie się wartości kapitału pracującego w 1997 r., podobnie jest w przypadku wskaźnika ogólnego zadłużenia (0,53). Udział kapitałów własnych w finansowaniu majątku firm spadł z poziomu 49% w 1995 r. do 37% w roku ubiegłym. Długoterminowe zadłużanie się ZPCh w 1997 r. ukazuje poziom wskaźnika nr 7 (patrz Tabela 54), którego interpretacja pozwala stwierdzić, że sektor ZPCh w podobnym stopniu zwiększa swoje zobowiązania zarówno w krótkim jak i w długim okresie (patrz Tabela 48). Wskaźnik uzyskania dotacji ukazuje ich rosnącą wartość w sektorze ZPCh. W roku 1995 wynosił on 11% a w 1997 r. 27%. Do 1,64 pkt. zwiększyła się rotacja majątku ZPCh, obserwujemy natomiast zmniejszenie się wskaźnika rotacji zapasów, co jest zjawiskiem niekorzystnym z punktu regulowania zobowiązań własnych. Czas rozliczenia należności zakładów sektora uległ wydłużeniu do 54,79 dni, co jest zjawiskiem negatywnym. Rentowność sprzedaży brutto wyniosła 9,4%, zaś rentowność sprzedaży netto ukształtowała się w 1997 r. na poziomie 6,93%. Obniżyły się wskaźniki zyskowności w sektorze. Efektywniejsze wykorzystanie kapitałów obcych w 1997 r. wyrażone jest w wyższym o 2 pkt. procentowe poziomie dźwigni finansowej (31%). Zysk netto na jednego zatrudnionego wyniósł w ubiegłym roku około 6 tys. zł, natomiast wartość dodana całkowita zamknęła się kwotą 1 916 mln zł.

22. Wskaźniki płynności spółdzielczych ZPCh w 1997 r. chociaż wyższe niż w całym sektorze ZPCh, wykazują również spadkową dynamikę, która jest gwałtowniejsza niż w innych zakładach pracy chronionej (patrz Tabela 55). Jest to zjawisko nieco niepokojące, ale jeśli zwrócimy uwagę na dobry pod względem ekonomicznym efekt działalności tych zakładów w 1996 r. w porównaniu z rokiem poprzedzającym, to musimy jednak uznać poziom tych wskaźników obecnie za zmierzający do normy. Jeśli płynność spółdzielni będzie gorsza niż innych zakładów, wtedy można będzie mówić o kryzysie w tym aspekcie ich działalności. Maleją generalnie wskaźniki wspomagania finansowego (patrz pkt. 5-11), choć w przypadku dotacji uzyskanych do zysku netto widzimy wzrost w porównaniu z ubiegłym rokiem (poziom 57%). Zmniejsza się pokrycie zobowiązań nadwyżką finansową co jest efektem mniejszego zysku (patrz Tabela 45) oraz zwiększonej wartości krótkoterminowych zobowiązań. Pozytywnym zjawiskiem jest wzrost poszczególnych wskaźników rotacji, zwłaszcza w przypadku zapasów. Rentowność sprzedaży brutto wyniosła 6,56%, a sprzedaży netto 5,29% (patrz Tabela 55). Wskaźniki rentowności (patrz pkt. 20-30) zakładów spółdzielczych w 1997 r. są ogólnie niższe niż w roku poprzednim. Zysk netto do przeciętnego zatrudnienia wyniósł około 1,2 tys. zł. Wartość dźwigni finansowej spółdzielni ustabilizowała się na poziomie 11%.
23. Niespółdzielcze zakłady pracy chronionej wykazują się ogólnie bardzo słabą płynnością finansową, z czego wskaźnik I stopnia jest na poziomie 115%, zaś III stopnia (płynność natychmiastowa) tylko 14% (patrz Tabela 56). Wskaźnik ogólnego zadłużenia wzrósł z poziomu 48% w 1996 r. do 57% w 1997 r. Do 32% w ciągu roku zmalał udział kapitałów własnych w

finansowaniu aktywów niespółdzielczych ZPCh, natomiast poziom zadłużenia długoterminowego wzrósł do 39% (patrz pkt. 8 tabeli). Drastyczną dynamiką wykazuje się poziom dotacji uzyskanych do zysku netto. W latach 95-97 było to odpowiednio 5%, 10%, 24%. W odróżnieniu od zakładów spółdzielczych maleje wskaźnik rotacji zapasów (poziom 8,54 w 1997 r.), rośnie natomiast rotacja kapitału pracującego (patrz pkt. 16 Tabela 56), co oznacza, że przy jego mniejszej wartości w porównaniu z rokiem poprzednim efektywność wykorzystania tych zasobów jest wyższa. Tendencja ta jest zauważalna od trzech lat. Rentowność brutto zakładów niespółdzielczych w 1997 r. wyniosła 9,81%, a sprzedaży netto 7,17%. Ogólne wartości wskaźników zyskowności maleją, wzrosła wartość dźwigni finansowej do 38%, co jest jednak wartością niższą niż w 1995 r. - 42%. Na jednego zatrudnionego w podsektorze niespółdzielczym (zatrudnienie przeciętne) przypada około 10 tys. zł zysku netto. Poziom wartości dodanej ukształtował się na poziomie 10%, zaś relacja nadwyżki finansowej do wartości dodanej całkowitej wzrosła do 1,03 pkt. (patrz Tabela 56).

24. Wpływy na zakładowy fundusz rehabilitacji sektora ZPCh w 1997 r. w 48% pochodziły z tytułu ulg w podatku dochodowym od działalności gospodarczej, zaś w 40% od ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych. Reszta to wpływy na ZFR z innych wymienionych źródeł. Dokładne dane przedstawia Tabela 58. Stan zakładowego funduszu rehabilitacji wyniósł na koniec 1997 r. 439 mln zł, wpływy przekroczyły 884 mln zł a wydatki 616 mln zł. Średnie miesięczne wydatki na jedną osobę niepełnosprawną zamknęły się w kwocie 335 zł (patrz Tabela 57). Wykorzystanie ZFR w 1997 r. było na poziomie 62%.
25. Struktura wydatków, które prezentują Tabela 60, Tabela 61 oraz Tabela 63, pozwala zorientować się w jaki sposób oraz ile pieniędzy wydawały na niepełnosprawne osoby poszczególne formy prawne ZPCh. Na przygotowanie miejsc pracy spółdzielnie wydały 31% środków, zaś niespółdzielcze ZPCh 57%. Z kolei spółdzielnie przekazały więcej, niż inne zakłady, pieniędzy na opiekę medyczną (19%), wynagrodzenia ogółem (14%) i bazę rehabilitacyjną (10%). Jest to potwierdzenie wciąż bardzo ważnej roli spółdzielni, jako pracodawcy osób niepełnosprawnych z ciężkimi schorzeniami (I i II grupy inwalidzkiej). 60% wpływów na ZFR w zakładach niespółdzielczych pochodzi z tytułu ulg w podatku dochodowym od działalności gospodarczej (patrz Tabela 62). Spółdzielnie natomiast w 68% korzystały z ulg w podatku dochodowego od osób fizycznych, a w 10% z tytułu ulg w podatku od nieruchomości.
26. Strukturę należności i zobowiązań sektora ZPCh przedstawia Tabela 64. Minimalnie spadł odsetek należności przeterminowanych, nieco więcej - odsetek przeterminowanych zobowiązań. W przypadku spółdzielni wskaźnik należności przeterminowanych mamy na poziomie 17%, natomiast zobowiązań przeterminowanych 4% (patrz Tabela 65). Wśród niespółdzielczych ZPCh przeterminowane należności oszacowano na 7% (silny wzrost w porównaniu z 1996 r.), a zobowiązania przeterminowane na 2% (minimalna zmiana, patrz Tabela 66).

27. Według szacunków pożyczki uzyskane z PFRON na koniec ubiegłego roku zamknęły się liczbą 185 mln zł. Z tego 9,8% to pożyczki przeterminowane (patrz Tabela 67). Niespłacone odsetki od pożyczek ze środków PFRON wyniosły 7,9 mln zł, natomiast dopłaty PFRON do odsetek od kredytów 80,3 mln zł. W 1997 r. wysokość zaniechania poboru podatku VAT od ZPCh osiągnęła wartość 683 mln zł, zaś oszacowana wartość subwencji z PFRON pochodzących z nadwyżki podatku VAT to 225 mln zł.
28. Obowiązkowe wpłaty na PFRON w 1997 r. sektora ZPCh wyniosły 323 mln zł i były o 87% większe niż w roku poprzedzającym. Zaległości we wpłatach na PFRON wzrosły o 11%, zamykając się w kwocie 14 mln zł. Spółdzielnie łącznie oddały Funduszowi 5% więcej środków niż w 1996 r.. Przekazały one o 57% mniej środków z nadwyżki VAT. O 38% wzrosły spółdzielcze zaległości we wpłatach na PFRON (patrz Tabela 68, Tabela 69 i Tabela 70).
29. Przeprowadzona analiza sektora ZPCh ukazuje bardzo niejednoznaczny obraz przedstawionych zakładów, wśród których znajdujemy firmy naprawdę dobre, potrafiące w maksymalnym stopniu wykorzystać stosowane wobec nich preferencje podatkowe, oraz pewną liczbę przedsiębiorstw znajdujących się w sytuacji stwarzającej niepewność co do ich dalszego funkcjonowania. To niewątpliwie powoduje konieczność stałego monitorowania sektora ZPCh, który jak wynika z przedstawionych wyników badań, jest głównym beneficjentem pomocy ze strony PFRON.

IV. Spis tabel

Tabela 1. Skuteczność badania według województw	23
Tabela 2. Skuteczność badania według formy prawnej ZPCh	24
Tabela 3. ZPCh według formy prawnej	24
Tabela 4. ZPCh według zakresu działalności	24
Tabela 5. ZPCh według działów EKD	25
Tabela 6. ZPCh według roku rozpoczęcia działalności (stan na 31.12.97 r.)	25
Tabela 7. ZPCh według daty uzyskania statusu zakładu pracy chronionej (stan na 31.12.97 r.)	26
Tabela 8. Charakterystyka zatrudnienia w ZPCh (w liczbach)	26
Tabela 9. Udział zatrudnienia w nowopowstałych zakładach, we wzroście zatrudnienia w całym sektorze	26
Tabela 10. Przewidywania kierownictwa ZPCh wobec zatrudnienia osób niepełnosprawnych w bieżącym roku	26
Tabela 11 Stanowiska pracy, na których ZPCh chciałyby zatrudnić osoby niepełnosprawne	27
Tabela 12 Relacje popytu i podaży na rynku pracy osób niepełnosprawnych w ocenie kierownictwa ZPCh	27
Tabela 13. Charakterystyka zatrudnienia w ZPCh (w procentach)	28
Tabela 14. Charakterystyka zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (w procentach)	28
Tabela 15. Charakterystyka zatrudnienia w niespółdzielczych ZPCh (w procentach)	28
Tabela 16. Liczba zakładów oraz wielkość zatrudnienia w ZPCh wg województw	29
Tabela 17. Zatrudnienie ogółem według formy prawnej zakładów (w liczbach)	30
Tabela 18. Zatrudnienie niepełnosprawnych według formy prawnej zakładów (w liczbach)	30
Tabela 19. Zatrudnienie ogółem według formy prawnej zakładów (w procentach)	30
Tabela 20. Zatrudnienie niepełnosprawnych według formy prawnej zakładów (w procentach)	30
Tabela 21. Niepełnosprawni zatrudnieni w ZPCh według schorzenia	31
Tabela 22. Pracownicy ZPCh według wykształcenia, stan na 31.12.1997 r.	31
Tabela 23. Pracownicy zatrudnieni w ZPCh według wieku	31
Tabela 24. Pracownicy niepełnosprawni zatrudnieni w ZPCh według wieku	32
Tabela 25. Średni wiek pracowników ZPCh według formy prawnej zakładów	32
Tabela 26. Wskaźniki zatrudnienia osób niepełnosprawnych (w procentach)	32
Tabela 27. Wskaźniki zatrudnienia osób niepełnosprawnych według formy prawnej zakładów (w procentach)	33
Tabela 28. Wskaźniki cząstkowości zatrudnienia (w procentach)	33
Tabela 29. Wskaźnik cząstkowości zatrudnienia według formy prawnej zakładów (w procentach)	33

	21
Tabela 30. Rotacja zatrudnienia w ZPCh (w procentach)	33
Tabela 31. Wskaźnik rotacji zatrudnienia według formy prawnej zakładów (w procentach)	34
Tabela 32. Zwolnienia pracowników według trybu rozwiązania umowy o pracę (w procentach)	34
Tabela 33. Średnie wynagrodzenia brutto	34
Tabela 34. Wskaźnik upośledzenia płacowego osób niepełnosprawnych (w procentach)	34
Tabela 35. Odsetek pracowników niepełnosprawnych pobierających rentę, według formy prawnej zakładów	35
Tabela 36 Sektor ZPCh wg rezultatów gospodarowania w 1997 r.	35
Tabela 37 Wynik finansowy netto w 1997 r. - udział procentowy form prawnych	35
Tabela 38 Aktywa sektora ZPCh w 1997 r.	36
Tabela 39 Sprzedaż sektora ZPCh w 1997 r.	36
Tabela 40 Wynik finansowy netto sektora ZPCh w 1997 r.	37
Tabela 41 Sprzedaż, aktywa i zysk netto sektora ZPCh wg województw w 1997 r.	38
Tabela 42 Bilans sektora ZPCh w tys. zł	39
Tabela 43 Rachunek zysków i strat sektora ZPCh w tys. zł	39
Tabela 44 Bilans sektora - spółdzielcze ZPCh w tys. zł	40
Tabela 45 Rachunek zysków i strat sektora - spółdzielcze ZPCh w tys. zł	40
Tabela 46 Bilans sektora - niespółdzielcze ZPCh w tys. zł	41
Tabela 47 Rachunek zysków i strat sektora - niespółdzielcze ZPCh w tys. zł	41
Tabela 48 Bilans sektora ZPCh w procentach	42
Tabela 49 Rachunek zysków i strat sektora ZPCh w procentach	42
Tabela 50 Bilans sektora - spółdzielcze ZPCh w procentach	43
Tabela 51 Rachunek zysków i strat - spółdzielcze ZPCh w procentach	43
Tabela 52 Bilans sektora - niespółdzielcze ZPCh w procentach	44
Tabela 53 Rachunek zysków i strat sektora - niespółdzielcze ZPCh w procentach	44
Tabela 54 Analiza wskaźnikowa sektora ZPCh	45
Tabela 55 Analiza wskaźnikowa sektora - spółdzielcze ZPCh	46
Tabela 56 Analiza wskaźnikowa sektora - niespółdzielcze ZPCh	47
Tabela 57 Zakładowy fundusz rehabilitacji w tys. zł	48
Tabela 58 Wpływy na zakładowy fundusz rehabilitacji w 1997 r. w tys. zł	48
Tabela 59 Wpływy na zakładowy fundusz rehabilitacji w procentach	48
Tabela 60 Wydatki z zakładowego funduszu rehabilitacji w 1997 r. w tys. zł	48
Tabela 61 Wydatki z zakładowego funduszu rehabilitacji w procentach	49

	22
Tabela 62 Wpływy na Zakładowy fundusz rehabilitacji w 1997 r. w procentach - spółdzielcze i niespółdzielcze ZPCh	49
Tabela 63 Wydatki z Zakładowego funduszu rehabilitacji w 1997 r. w procentach - spółdzielcze i niespółdzielcze ZPCh	49
Tabela 64 Zobowiązania i należności sektora ZPCh w tys. zł	49
Tabela 65 Zobowiązania i należności zakładów spółdzielczych w tys. zł	50
Tabela 66 Zobowiązania i należności zakładów niespółdzielczych w latach w tys. zł	50
Tabela 67 Sektor ZPCh - dotacje ze środków PFRON w tys. zł	50
Tabela 68 Sektor ZPCh - obowiązkowe wpłaty na PFRON w tys. zł	50
Tabela 69 Spółdzielcze ZPCh - obowiązkowe wpłaty na PFRON w tys. zł	50
Tabela 70 Niespółdzielcze ZPCh - obowiązkowe wpłaty na PFRON w tys. zł	51

V. Tabele

Tabela 1. Skuteczność badania według województw

Lp.	Województwo	Parametry populacji		Parametry próby		Współczynnik reprezentacji w %
		Liczba ZPCh	%	Liczba ZPCh	%	
1.	białkopodlaskie	5	0,2	3	0,2	60,0
2.	białostockie	28	1,1	21	1,2	75,0
3.	bielskie	55	2,3	37	2,1	67,3
4.	bydgoskie	173	7,1	126	7,0	72,8
5.	chełmskie	4	0,2	3	0,2	75,0
6.	ciechanowskie	19	0,8	15	0,8	78,9
7.	częstochofskie	57	2,3	42	2,3	73,7
8.	elbląskie	31	1,3	20	1,1	64,5
9.	gdańskie	55	2,3	42	2,3	76,4
10.	gorzowskie	38	1,6	29	1,6	76,3
11.	jeleniogórskie	25	1,0	16	0,9	64,0
12.	kaliskie	40	1,6	25	1,4	62,5
13.	katowickie	247	10,1	183	10,2	74,1
14.	kieleckie	60	2,5	51	2,9	85,0
15.	konińskie	18	0,7	16	0,9	88,9
16.	koszalińskie	29	1,2	21	1,2	72,4
17.	krakowskie	103	4,2	83	4,6	80,6
18.	krośnieńskie	22	0,9	17	1,0	77,3
19.	legnickie	51	2,1	41	2,3	80,4
20.	leszczyńskie	30	1,2	21	1,2	70,0
21.	lubelskie	33	1,4	27	1,5	81,8
22.	łomżyńskie	7	0,3	6	0,3	85,7
23.	łódzkie	62	2,5	43	2,4	69,4
24.	nowosądeckie	18	0,7	17	1,0	94,4
25.	olsztyńskie	50	2,1	35	2,0	70,0
26.	opolskie	32	1,3	25	1,4	78,1
27.	ostrołęckie	19	0,8	11	0,6	57,9
28.	pilskie	30	1,2	21	1,2	70,0
29.	piotrkowskie	32	1,3	21	1,2	65,6
30.	płockie	23	0,9	16	0,9	69,6
31.	poznańskie	260	10,7	185	10,3	71,2
32.	przemyskie	15	0,6	11	0,6	73,3
33.	radomskie	57	2,3	38	2,1	66,7
34.	rzeszowskie	31	1,3	25	1,4	80,6
35.	siedleckie	14	0,6	11	0,6	78,6
36.	sieradzkie	35	1,4	26	1,5	74,3
37.	skierniewickie	13	0,5	9	0,5	69,2
38.	śląskie	43	1,8	32	1,8	74,4
39.	suwalskie	12	0,5	9	0,5	75,0
40.	szczecińskie	26	1,1	22	1,2	84,6
41.	tarnobrzeskie	19	0,8	18	1,0	94,7
42.	tarnowskie	38	1,6	28	1,6	73,7
43.	toruńskie	66	2,7	53	3,0	80,3
44.	wałbrzyskie	44	1,8	36	2,0	81,8
45.	warszawskie	194	8,0	125	7,0	64,4
46.	wrocławskie	16	0,7	13	0,7	81,3
47.	wrocławskie	91	3,7	69	3,9	75,8
48.	zamojskie	9	0,4	7	0,4	77,8
49.	zielonogórskie	57	2,3	37	2,1	64,9
Razem		2436	100,0	1788	100,0	73,4

Tabela 2. Skuteczność badania według formy prawnej ZPCh

Lp.	Forma prawna	Parametry populacji		Statystyka z próby		Współczynnik reprezentacji w %
		Liczba ZPCh	%	Liczba ZPCh	%	
1.	Spółdzielnia	487	20,0	385	21,5	79,1
2.	Spółka akcyjna	108	4,4	76	4,3	70,4
3.	Spółka z o.o.	565	23,2	420	23,5	74,3
4.	Spółka cywilna	504	20,7	365	20,4	72,4
5.	Osoba fizyczna	735	30,2	517	28,9	70,3
6.	Inne	37	1,5	25	1,4	67,6
Razem		2436	100,0	1788	100,0	73,4

Tabela 3. ZPCh według formy prawnej

Lp.	Forma prawna	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
1.	Spółdzielnia	479	28,7	487	20,3	1,7	-29,2
2.	Spółka akcyjna	56	3,4	105	4,4	87,5	28,9
3.	Spółka z o.o.	360	21,5	553	23,1	53,6	7,3
4.	Spółka cywilna	330	19,7	491	20,5	48,8	4,0
5.	Osoba fizyczna	422	25,3	725	30,3	71,8	19,6
6.	Inne	24	1,4	35	1,5	45,8	4,3
Razem		1671	100,0	2396	100,0	43,4	-

Tabela 4. ZPCh według zakresu działalności*

Lp.	Zakres działalności	Badania poprzednie		Badania obecne		Zmiana w %	
		Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
1.	Produkcja	1245	74,5	1725	70,8%	38,5	-5,0
2.	Usługi	742	44,4	1347	55,3%	81,6	24,5
3.	Handel	797	47,7	1359	55,8%	70,6	17,0

* Ze względu na możliwość wybrania przez Zakłady więcej niż jednej odpowiedzi, procenty w tabelach 4 i 5 nie sumują się do 100.

Tabela 5. ZPCh według działów EKD

Lp.	Nazwa Działu EKD	Odsetek
1.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego	41,8
2.	Produkcja tkanin i wyrobów włókienniczych	19,8
3.	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	15,0
4.	Produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych	12,5
5.	Produkcja masy celulozowej, papieru oraz wyrobów z papieru, działalność publikacyjna i poligraficzna	11,2
6.	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	9,5
7.	Produkcja metali i przetworzonych wyrobów z metali	7,6
8.	Produkcja urządzeń elektrycznych i optycznych	7,1
9.	Produkcja, gdzie indziej nie sklasyfikowana	6,8
10.	Budownictwo	4,1
11.	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	2,9
12.	Produkcja drewna i wyrobów z drewna	2,7
13.	Produkcja sprzętu transportowego	2,6
14.	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej nie sklasyfikowana	2,5
15.	Produkcja skóry i wyrobów ze skóry	2,5
16.	Pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna i indywidualna	2,5
17.	Produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych i włókien sztucznych	1,9
18.	Pośrednictwo finansowe	1,7
19.	Hotele i restauracje	1,6
20.	Pozostałe	1,9

Tabela 6. ZPCh według roku rozpoczęcia działalności (stan na 31.12.97 r.)

Lp.	Rok	Liczba	Odsetek	Odsetek bez braków danych	Odsetek bez braków danych narastająco
1.	1949 i wcześniej	68	2,8	3,4	3,4
2.	1950 - 1959	266	11,1	13,4	16,9
3.	1960 - 1969	54	2,3	2,7	19,6
4.	1970 - 1979	60	2,5	3,0	22,6
5.	1980 - 1989	313	13,1	15,8	38,4
6.	1990 i później	1219	50,9	61,6	100,0
7.	brak danych	416	17,4	-	-
Razem		2396	100,0	100,0	-

Tabela 7. ZPCh według daty uzyskania statusu zakładu pracy chronionej (stan na 31.12.97 r.)

Lp.	Rok	Liczba	Odsetek	Odsetek bez braków danych	Odsetek bez braków danych narastająco
1.	1991	96	4,0	4,3	4,3
2.	1992	395	16,5	17,6	21,8
3.	1993	164	6,8	7,3	29,1
4.	1994	205	8,6	9,1	38,2
5.	1995	313	13,1	13,9	52,1
6.	1996	398	16,6	17,7	69,8
7.	1997	679	28,3	30,2	100,0
8.	brak danych	146	6,1	-	-
Razem		2396	100,0	100,0	-

Tabela 8. Charakterystyka zatrudnienia w ZPCh (w liczbach)

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Zatrudnienie ogółem	190 305	209 409	234 907	256 443	23,4	22,5
	kobiety	86 969	95 700	103 954	112 876	19,5	17,9
	mężczyźni	103 336	113 709	130 953	143 568	26,7	26,3
2.	Zatrudnienie niepełnosprawnych	114 000	127 761	137 857	153 241	20,9	19,9
	I grupa inwalidztwa	3 534	4 727	4 281	5 520	21,1	16,8
	II grupa inwalidztwa	29 982	35 007	39 826	45 353	32,8	29,6
	III grupa inwalidztwa	80 484	88 027	93 749	102 368	16,5	16,3
	kobiety	48 108	53 915	55 920	61 828	16,2	14,7
	mężczyźni	65 892	73 846	81 936	91 413	24,3	23,8

Tabela 9. Udział zatrudnienia w nowopowstałych zakładach, we wzroście zatrudnienia w całym sektorze

Lp.	Wyszczególnienie	Wzrost zatrudnienia w sektorze ZPCh w 1997 r.		Poziom zatrudnienia w zakładach, które status ZPCh uzyskały w 1996 r. - stan na 31.12.97 r.		Udział zatrudnienia w nowopowstałych zakładach, we wzroście zatrudnienia w całym sektorze w %	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Zatrudnienie ogółem	44 602	47 034	33 167	35 328	74,4	75,1
2.	Zatrudnienie niepełnosprawnych	23 857	25 480	16 842	17 411	70,6	68,3

Tabela 10. Przewidywania kierownictwa ZPCh wobec zatrudnienia osób niepełnosprawnych w bieżącym roku

Lp.	Przewiduje się że zatrudnienie:	Liczba ZPCh	Odsetek	Średnia zmiana zatrudnienia	Zmiana wielkości zatrudnienia
1.	Zostanie zwiększone	1 551	64,8	13,1	20 283
2.	Zostanie zmniejszone	56	2,3	12,6	704
3.	Pozostanie na niezmiennym poziomie	789	32,9	-	-
Razem		2396	100,0	-	19 579

Tabela 11 Stanowiska pracy, na których ZPCh chciałyby zatrudnić osoby niepełnosprawne

Lp.	Rodzaj stanowiska pracy	Odsetek wszystkich wymienionych stanowisk
1.	szwaczka, szwacz	9,6
2.	dozorcy, parkingowi, portierzy, dozór i ochrona mienia	7,7
3.	pracownik administracyjny, biurowy	6,2
4.	księgowy	6,2
5.	kierowca	4,7
6.	konfeksjoner, pakowacz	4,3
7.	handlowiec, akwizytor	4,2
8.	sprzedawca	4,0
9.	operator komputera, informatyk	4,0
10.	sprzątanie	3,4
11.	pracownicy magazynowi	3,3
12.	krawcowa, krawiec	2,2
13.	ślusarz	1,8
14.	stolarz	1,8
15.	frezer, tokarz	1,6
16.	monter podzespołów elektronicznych, elektrycznych	1,6
17.	obsługa wtryskarek	1,2
18.	mechanik samochodowy	1,2
19.	drukarz, obsługa maszyn poligraficznych	1,1
20.	introligator	1,0
21.	grafik komputerowy, komputerowy skład tekstu	1,0
22.	kontroler jakości	0,8
23.	spawacz	0,6
24.	obsługa wózków akumulatorowych	0,5
25.	elektryk i elektronik pojazdów	0,5
26.	kaletnik	0,4
27.	dziewiarz	0,3
28.	inne	24,6

Tabela 12 Relacje popytu i podaży na rynku pracy osób niepełnosprawnych w ocenie kierownictwa ZPCh

Lp.	Rodzaj odpowiedzi	Odsetek
1.	Jest mniej miejsc pracy niż chętnych osób niepełnosprawnych o odpowiednich kwalifikacjach	36,7
2.	Jest więcej miejsc pracy niż chętnych osób niepełnosprawnych o odpowiednich kwalifikacjach	24,2
3.	Jest podobna liczba miejsc pracy i chętnych osób niepełnosprawnych o odpowiednich kwalifikacjach	21,1
4.	Trudno powiedzieć	13,3
5.	Brak odpowiedzi	4,7
Razem		100,0

Tabela 13. Charakterystyka zatrudnienia w ZPCh (w procentach)

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Zatrudnienie ogółem	100,0	100,0	100	100	-	-
	kobiety	45,7	45,7	44,3	44,0	-3,2	-3,7
	mężczyźni	54,3	54,3	55,7	56,0	2,7	3,1
2.	Zatrudnienie niepełnosprawnych	100,0	100,0	100	100	-	-
	I grupa inwalidztwa	3,1	3,7	3,1	3,6	0,2	-2,6
	II grupa inwalidztwa	26,3	27,4	28,9	29,6	9,8	8,0
	III grupa inwalidztwa	70,6	68,9	68,0	66,8	-3,7	-3,0
	kobiety	42,2	42,2	40,6	40,3	-3,9	-4,4
	mężczyźni	57,8	57,8	59,4	59,7	2,8	3,2

Tabela 14. Charakterystyka zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (w procentach)

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Zatrudnienie ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-
	kobiety	48,4	48,0	48,2	47,5	-0,4	-1,1
	mężczyźni	51,6	52,0	51,8	52,5	0,4	1,0
2.	Zatrudnienie niepełnosprawnych	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-
	I grupa inwalidztwa	3,9	4,8	4,1	4,8	4,8	0,8
	II grupa inwalidztwa	24,2	26,1	26,2	27,9	8,4	6,9
	III grupa inwalidztwa	71,9	69,1	69,7	67,3	-3,1	-2,7
	kobiety	44,6	44,6	43,9	43,2	-1,7	-3,2
	mężczyźni	55,4	55,4	56,1	56,8	1,3	2,6

Tabela 15. Charakterystyka zatrudnienia w niespółdzielczych ZPCh (w procentach)

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Zatrudnienie ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-
	kobiety	42,5	42,7	41,1%	41,1%	-3,3%	-3,8%
	mężczyźni	57,5	57,3	58,9%	58,9%	2,4%	2,8%
2.	Zatrudnienie niepełnosprawnych	100,0	100,0	100,0	100,0	-	-
	I grupa inwalidztwa	2,0	2,0	2,2%	2,3%	8,9%	15,7%
	II grupa inwalidztwa	29,3	29,3	31,4%	31,4%	7,2%	7,0%
	III grupa inwalidztwa	68,7	68,6	66,4%	66,3%	-3,3%	-3,3%
	kobiety	38,7	38,6	37,5%	37,4%	-3,2%	-3,1%
	mężczyźni	61,3	61,4	62,5%	62,6%	2,0%	1,9%

Tabela 16. Liczba zakładów oraz wielkość zatrudnienia w ZPCh wg województw

Lp.	Województwo	Zakłady		Zatrudnienie ogółem		Zatrudnienie niepełnosprawnych	
		Liczba	Odsetek	Liczba	Odsetek	Liczba	Odsetek
1.	białkopodlaskie	5	0,2	1 379	0,5	764	0,5
2.	białostockie	28	1,2	2 846	1,1	1 734	1,1
3.	bielskie	54	2,3	5 938	2,3	3 739	2,4
4.	bydgoskie	167	7,0	12 831	5,0	6 903	4,5
5.	chełmskie	4	0,2	460	0,2	365	0,2
6.	ciechanowskie	19	0,8	2 027	0,8	1 046	0,7
7.	częstochofskie	56	2,3	4 954	1,9	2 861	1,9
8.	elbląskie	31	1,3	3 369	1,3	2 021	1,3
9.	gdańskie	53	2,2	5 860	2,3	3 703	2,4
10.	gorzowskie	38	1,6	2 941	1,1	1 851	1,2
11.	jeleniogórskie	24	1,0	2 647	1,0	1 659	1,1
12.	kaliskie	39	1,6	3 722	1,5	2 244	1,5
13.	katowickie	245	10,2	30 859	12,0	19 157	12,5
14.	kieleckie	58	2,4	6 830	2,7	4 030	2,6
15.	konińskie	18	0,8	1 314	0,5	773	0,5
16.	koszalińskie	28	1,2	2 937	1,1	1 830	1,2
17.	krakowskie	101	4,2	12 245	4,8	7 834	5,1
18.	krośnieńskie	22	0,9	2 371	0,9	1 374	0,9
19.	legnickie	50	2,1	6 446	2,5	3 892	2,5
20.	leszczyńskie	29	1,2	3 735	1,5	2 285	1,5
21.	lubelskie	33	1,4	5 478	2,1	3 255	2,1
22.	łomżyńskie	7	0,3	765	0,3	464	0,3
23.	łódzkie	61	2,5	8 901	3,5	5 473	3,6
24.	nowosądeckie	18	0,8	2 253	0,9	1 406	0,9
25.	olsztyńskie	48	2,0	5 746	2,2	3 487	2,3
26.	opolskie	32	1,3	6 324	2,5	3 747	2,4
27.	ostrołęckie	19	0,8	1 880	0,7	1 174	0,8
28.	pilskie	28	1,2	3 362	1,3	2 133	1,4
29.	piotrkowskie	31	1,3	3 447	1,3	2 161	1,4
30.	płockie	23	1,0	2 364	0,9	1 377	0,9
31.	poznańskie	253	10,6	21 235	8,3	12 505	8,2
32.	przemyskie	15	0,6	1 977	0,8	1 161	0,8
33.	radomskie	55	2,3	4 582	1,8	2 515	1,6
34.	rzeszowskie	30	1,3	3 584	1,4	2 059	1,3
35.	siedleckie	14	0,6	1 942	0,8	1 158	0,8
36.	sieradzkie	35	1,5	2 739	1,1	1 608	1,0
37.	skierniewickie	13	0,5	1 933	0,8	1 354	0,9
38.	słupskie	43	1,8	5 149	2,0	2 898	1,9
39.	suwalskie	12	0,5	1 524	0,6	994	0,6
40.	szczecińskie	26	1,1	2 107	0,8	1 296	0,8
41.	tarnobrzeskie	19	0,8	2 365	0,9	1 432	0,9
42.	tarnowskie	37	1,5	3 733	1,5	2 032	1,3
43.	toruńskie	66	2,8	5 662	2,2	3 088	2,0
44.	wałbrzyskie	44	1,8	3 929	1,5	2 353	1,5
45.	warszawskie	194	8,1	19 946	7,8	11 529	7,5
46.	włocławskie	15	0,6	1 617	0,6	957	0,6
47.	wrocławskie	90	3,8	9 255	3,6	5 343	3,5
48.	zamojskie	9	0,4	1 131	0,4	766	0,5
49.	zielonogórskie	57	2,4	5 755	2,2	3 607	2,4
Razem		2 396	100,0	256 396	100,0	153 397	100,0

Tabela 17. Zatrudnienie ogółem według formy prawnej zakładów (w liczbach)

Lp.	Forma prawna	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Spółdzielnia	97 083	109 194	99 541	112 040	2,5	2,6
2.	Spółka akcyjna	5 774	6 180	11 426	12 108	97,9	95,9
3.	Spółka z o.o.	28 521	31 001	42 314	45 886	48,4	48,0
4.	Spółka cywilna	24 480	26 238	33 448	35 491	36,6	35,3
5.	Osoba fizyczna	30 929	33 014	45 127	47 718	45,9	44,5
6.	Inne	3 519	3 782	3 051	3 200	-13,3	-15,4
Razem		190 305	209 409	234 907	256 443	23,4	22,5

Tabela 18. Zatrudnienie niepełnosprawnych według formy prawnej zakładów (w liczbach)

Lp.	Forma prawna	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Spółdzielnia	62 344	72 473	64 051	74 986	2,7	3,5
2.	Spółka akcyjna	2 911	3 169	5 992	6 392	105,9	101,7
3.	Spółka z o.o.	15 768	17 273	23 157	25 184	46,9	45,8
4.	Spółka cywilna	13 841	14 636	18 496	19 410	33,6	32,6
5.	Osoba fizyczna	17 327	18 236	24 756	25 785	42,9	41,4
6.	Inne	1 810	1 974	1 405	1 484	-22,4	-24,8
Razem		114 000	127 761	137 857	153 241	20,9	19,9

Tabela 19. Zatrudnienie ogółem według formy prawnej zakładów (w procentach)

Lp.	Forma prawna	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Spółdzielnia	51,0	52,1	42,4	43,7	-16,9	-16,1
2.	Spółka akcyjna	3,0	3,0	4,9	4,7	62,1	57,4
3.	Spółka z o.o.	15,0	14,8	18,0	17,9	20,1	20,9
4.	Spółka cywilna	12,9	12,5	14,2	13,8	10,4	10,7
5.	Osoba fizyczna	16,3	15,8	19,2	18,6	17,9	17,8
6.	Inne	1,8	1,8	1,3	1,2	-27,8	-30,7
Razem		100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0

Tabela 20. Zatrudnienie niepełnosprawnych według formy prawnej zakładów (w procentach)

Lp.	Forma prawna	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Spółdzielnia	54,7	56,7	46,5	48,9	-15,1	-13,7
2.	Spółka akcyjna	2,6	2,5	4,3	4,2	67,2	66,9
3.	Spółka z o.o.	13,8	13,5	16,8	16,4	21,7	21,7
4.	Spółka cywilna	12,1	11,5	13,4	12,7	10,9	10,1
5.	Osoba fizyczna	15,2	14,3	18,0	16,8	18,1	17,7
6.	Inne	1,6	1,5	1,0	1,0	-36,3	-35,5
Razem		100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0

Tabela 21. Niepełnosprawni zatrudnieni w ZPCh według schorzenia

Lp.	Schorzenia	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
1.	Schorzenie narządu wzroku	12 137	9,5	13 989	9,1	15,3	-3,9
2.	Schorzenie narządu słuchu i mowy	7 282	5,7	8 433	5,5	15,8	-3,5
3.	Schorzenie narządu ruchu i kręgosłupa	30 790	24,1	38 242	25,0	24,2	3,6
4.	Choroby psychiczne i nerwowe	9 582	7,5	12 066	7,9	25,9	5,0
5.	Upośledzenie umysłowe	11 882	9,3	13 194	8,6	11,0	-7,4
6.	Schorzenie narządów wewnętrznych	27 469	21,5	33 067	21,6	20,4	0,4
7.	Pozostałe, w tym schorzenia sprzężone	28 618	22,4	34 250	22,4	19,7	-0,2
Razem		127 761	100,0	153 241	100,0	19,9	0,0

Tabela 22. Pracownicy ZPCh według wykształcenia, stan na 31.12.1997 r.

Lp.	Wykształcenie	Pracownicy ogółem		Pracownicy niepełnospraw.		I grupy		II grupy		III grupy	
		Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
1.	Wyższe	14 260	5,6	4 903	3,2	221	4,0	2 483	5,5	2 192	2,1
2.	Pomaturalne, śred. Zawod.	51 753	20,2	25 477	16,6	730	13,2	9 065	20,0	15 686	15,3
3.	Średnie ogólnokształcące	21 777	8,5	12 420	8,1	408	7,4	4 482	9,9	7 505	7,3
4.	Zasadnicze zawodowe	96 346	37,6	57 391	37,5	1 823	33,0	14 963	33,0	40 593	39,7
5.	Podstawowe i niższe	72 307	28,2	53 050	34,6	2 337	42,3	14 360	31,7	36 391	35,6
Razem		256 443	100,0	153 241	100,0	5 519	100,0	45 353	100,0	102 367	100,0

Tabela 23. Pracownicy zatrudnieni w ZPCh według wieku

Lp.	Przedział wieku	Stan na 31.12.96 r.			Stan na 31.12.97 r.			Zmiana w %		
		Liczba	%	% narast.	Liczba	%	% narast.	Liczba	%	% narast.
1.	20 i mniej	5 654	2,7	2,7	6 517	2,5	2,5	15,3	-5,9	-5,9
2.	21-25	16 543	7,9	10,7	22 510	8,8	11,3	36,1	11,1	5,8
3.	26-30	17 381	8,3	19,0	22 451	8,8	20,1	29,2	5,5	5,7
4.	31-35	19 475	9,3	28,2	23 340	9,1	29,2	19,8	-2,1	3,5
5.	36-40	27 014	12,9	41,1	30 928	12,1	41,2	14,5	-6,5	0,3
6.	41-45	34 971	16,7	57,8	41 000	16,0	57,2	17,2	-4,3	-1,0
7.	46-50	34 762	16,6	74,4	43 289	16,9	74,1	24,5	1,7	-0,4
8.	51-55	23 663	11,3	85,7	29 639	11,6	85,7	25,3	2,3	0,0
9.	56-60	17 172	8,2	93,9	21 711	8,5	94,1	26,4	3,2	0,2
10.	61 i więcej	12 774	6,1	100,0	15 059	5,9	100,0	17,9	-3,7	0,0
Razem		209 409	100,0	-	256 443	100,0	-	22,5	0,0	-

Tabela 24. Pracownicy niepełnosprawni zatrudnieni w ZPCh według wieku

Lp.	Przedział wieku	31.12.96 r.			31.12.97 r.			Zmiana		
		Liczba	%	% narast.	Liczba	%	% narast.	Liczba	%	% narast.
1.	20 i mniej	2 555	2,0	2,0	2 917	1,9	1,9	14,2	-4,8	-4,8
2.	21-25	6 899	5,4	7,4	8 225	5,4	7,3	19,2	-0,6	-1,7
3.	26-30	7 666	6,0	13,5	8 668	5,7	12,9	13,1	-5,7	-4,2
4.	31-35	9 199	7,2	20,7	10 158	6,6	19,6	10,4	-7,9	-5,5
5.	36-40	13 926	10,9	31,6	15 641	10,2	29,8	12,3	-6,4	-5,8
6.	41-45	20 314	15,9	47,5	24 245	15,8	45,6	19,3	-0,5	-4,0
7.	46-50	24 019	18,8	66,2	29 674	19,4	64,9	23,5	3,0	-1,9
8.	51-55	18 142	14,2	80,5	23 025	15,0	80,0	26,9	5,8	-0,7
9.	56-60	14 181	11,1	91,5	18 484	12,1	92,0	30,3	8,7	0,6
10.	61 i więcej	10 860	8,5	100,0	12 203	8,0	100,0	12,4	-6,3	0,0
Razem		127 761	100,0	-	153 241	100,0	-	19,9	0,0	-

Tabela 25. Średni wiek pracowników ZPCh według formy prawnej zakładów

Lp.	Forma prawna	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Ogółem	Niepełnosprawni	Ogółem	Niepełnosprawni	Ogółem	Niepełnosprawni
1.	Spółdzielnia	43,5	45,2	44,1	45,8	1,5	1,4
2.	Spółka akcyjna	39,4	43,6	39,7	43,6	0,7	0,1
3.	Spółka z o.o.	41,2	44,7	41,7	45,4	1,1	1,5
4.	Spółka cywilna	40,0	44,1	40,1	44,5	0,2	0,8
5.	Osoba fizyczna	41,0	45,0	40,1	44,7	-2,2	-0,6
6.	Inne	43,5	46,4	41,6	44,4	-4,4	-4,3
Ogółem		42,3	45,0	42,3	45,3	-0,2	0,8

Tabela 26. Wskaźniki zatrudnienia osób niepełnosprawnych (w procentach)

Lp.	Wskaźniki zatrudnienia	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Osób niepełnosprawnych	59,9	61,0	58,7	59,8	-2,0	-2,0
2.	Inwalidów I grupy	1,9	2,3	1,8	2,2	-4,1	-6,4
3.	Inwalidów II grupy	15,8	16,7	17,0	17,7	7,3	5,9
4.	Inwalidów III grupy	42,3	42,0	39,9	39,9	-5,7	-5,0
5.	Niepełnosprawnych kobiet	55,3	56,3	53,8	54,8	-2,7	-2,7
6.	Niepełnosprawnych mężczyzn	63,8	64,9	62,6	63,7	-1,9	-1,9

Tabela 27. Wskaźniki zatrudnienia osób niepełnosprawnych według formy prawnej zakładów (w procentach)

Lp.	Forma prawna	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Etaty	Osoby	Etaty	Osoby	Etaty	Osoby
1.	Spółdzielnia	64,2	66,4	64,3	66,9	0,2	0,8
2.	Spółka akcyjna	50,4	51,3	52,4	52,8	4,0	3,0
3.	Spółka z o.o.	55,3	55,7	54,7	54,9	-1,0	-1,5
4.	Spółka cywilna	56,5	55,8	55,3	54,7	-2,2	-2,0
5.	Osoba fizyczna	56,0	55,2	54,9	54,0	-2,1	-2,2
6.	Inne	51,4	52,2	46,1	46,4	-10,5	-11,2
Ogółem		59,9	61,0	58,7	59,8	-2,0	-2,0

Tabela 28. Wskaźniki częstokowości zatrudnienia (w procentach)

Lp.	Wskaźniki częstokowości zatrudnienia	Stan na 31.12.96 r.	Stan na 31.12.97 r.	Zmiana w %
1.	Pracownicy ogółem	90,9	91,6	0,8
	kobiety	90,9	92,1	1,3
	mężczyźni	90,9	91,2	0,4
2.	Pracownicy niepełnosprawni	89,2	90,0	0,8
	I grupa inwalidztwa	74,8	77,6	3,7
	II grupa inwalidztwa	85,6	87,8	2,5
	III grupa inwalidztwa	91,4	91,6	0,2
	kobiety	89,2	90,4	1,4
	mężczyźni	89,2	89,6	0,5

Tabela 29. Wskaźnik częstokowości zatrudnienia według formy prawnej zakładów (w procentach)

Lp.	Forma prawna	Stan na 31.12.96 r.		Stan na 31.12.97 r.		Zmiana w %	
		Ogółem	Niepełnosprawni	Ogółem	Niepełnosprawni	Ogółem	Niepełnosprawni
1.	Spółdzielnia	88,9	86,0	88,8	85,4	-0,1	-0,7
2.	Spółka akcyjna	93,4	91,8	94,4	93,7	1,0	2,1
3.	Spółka z o.o.	92,0	91,3	92,2	91,9	0,2	0,7
4.	Spółka cywilna	93,3	94,6	94,2	95,3	1,0	0,7
5.	Osoba fizyczna	93,7	95,0	94,6	96,0	0,9	1,1
6.	Inne	93,0	91,7	95,3	94,7	2,5	3,3
Ogółem		90,9	89,2	91,6	90,0	0,8	0,9

Tabela 30. Rotacja zatrudnienia w ZPCh (w procentach)

Lp.	Wyszczególnienie	1996 r.		1997 r.		Zmiana w %	
		Ogółem	Niepełn.	Ogółem	Niepełn.	Ogółem	Niepełn.
1.	Wskaźnik napływu kadr	38,3	37,7	37,9	36,7	-1,0	-2,6
2.	Wskaźnik wypływu kadr	26,9	25,5	29,7	27,5	10,3	7,7
3.	Wskaźnik rotacji zatrudnienia	22	20,3	24,2	21,7	10,0	7,1

Tabela 31. Wskaźnik rotacji zatrudnienia według formy prawnej zakładów (w procentach)

Lp.	Forma prawna	w 1996 r.		w 1997 r.		Zmiana w %	
		Ogółem	Niepełn.	Ogółem	Niepełn.	Ogółem	Niepełn.
1.	Spółdzielnia	15,6	15,0	15,7	14,3	0,9	-4,5
2.	Spółka akcyjna	25,2	22,7	26,6	23,6	5,5	4,2
3.	Spółka z o.o.	31,6	28,4	31,2	28,1	-1,2	-0,9
4.	Spółka cywilna	32,0	33,0	32,6	32,3	1,9	-2,2
5.	Osoba fizyczna	29,7	28,6	35,3	34,5	19,0	20,6
6.	Inne	42,9	36,7	20,0	22,9	-53,4	-37,7

Tabela 32. Zwolnienia pracowników według trybu rozwiązania umowy o pracę (w procentach)

Lp.	Wyszczególnienie	w 1996 r.		w 1997 r.		Zmiana	
		Ogółem	Niepełn.	Ogółem	Niepełn.	Ogółem	Niepełn.
1.	Wypowiedzenie przez zakład w ramach zwolnień grupowych	2,0	2,0	1,9	1,8	-6,1	-8,1
2.	Wypowiedzenia przez zakład z innych przyczyn	11,4	11,2	13,0	13,8	14,0	23,6
3.	Rozwiązanie umowy za porozumieniem stron	32,5	31,0	36,8	34,0	13,1	9,7
4.	Rozwiązanie umowy w drodze wypowiedzenia przez pracownika	8,0	7,3	8,4	7,7	5,2	4,8
5.	Przeniesieni na rentę inwalidzką	4,5	5,6	3,4	4,4	-23,4	-21,0
6.	Przeniesieni na emeryturę	2,0	1,9	2,2	2,2	7,9	16,6
7.	Inne	39,7	41,1	34,4	36,0	-13,4	-12,4
Razem		100,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0

Tabela 33. Średnie wynagrodzenia brutto

Lp.	Wyszczególnienie	Spółdzielnie			Pozostałe			Ogółem		
		XII 96 w zł.	XII 97 w zł.	Zmiana w %	XII 96 w zł.	XII 97 w zł.	Zmiana w %	XII 96 w zł.	XII 97 w zł.	Zmiana w %
1.	Pracownicy ogółem	772,0	859,7	11,3	679,0	797,6	17,4	730,0	825,5	13,1
2.	Niepełnosprawni ogółem	670,0	769,3	14,8	547,0	606,9	10,9	630,0	686,4	9,0
3.	I grupa	658,1	697,6	6,0	569,0	646,1	13,5	634,3	679,3	7,1
4.	II grupa	655,7	753,3	14,9	526,3	599,1	13,8	594,3	667,8	12,4
5.	III grupa	710,2	779,6	9,8	546,1	609,3	11,6	642,2	694,6	8,2

Tabela 34. Wskaźnik upośledzenia płacowego osób niepełnosprawnych (w procentach)

Lp.	Wyszczególnienie	Spółdzielnie			Pozostałe			Ogółem		
		XII 96	XII 97	Zmiana	XII 96	XII 97	Zmiana	XII 96	XII 97	Zmiana
1.	Niepełnosprawni ogółem	-13,2	-10,5	-20,6	-19,5	-23,9	22,9	-13,7	-16,8	22,6
2.	I grupa	-14,8	-18,9	27,6	-16,2	-19,0	17,0	-13,1	-17,7	34,9
3.	II grupa	-15,1	-12,4	-17,9	-22,5	-24,9	10,5	-18,6	-19,1	2,7
4.	III grupa	-8,0	-9,3	16,1	-19,6	-23,6	20,4	-12,0	-15,9	31,7

Tabela 35. Odsetek pracowników niepełnosprawnych pobierających rentę, według formy prawnej zakładów

Lp.	Forma prawna	Liczba pracowników niepełnosprawnych	Liczba pracowników niepełnosprawnych pobierających rentę	Odsetek pracowników niepełnosprawnych pobierających rentę (w %)
1.	Spółdzielnia	74 986	41 354	55,1
2.	Spółka akcyjna	6 392	5 631	88,1
3.	Spółka z o.o.	25 184	20 622	81,9
4.	Spółka cywilna	19 410	17 471	90,0
5.	Osoba fizyczna	25 785	21 222	82,3
6.	Inne	1 484	1 375	92,7
Razem		153 241	108 619	70,9

Tabela 36 Sektor ZPCh wg rezultatów gospodarowania w 1997 r.

Lp.	Forma prawna	Zakłady zyskowe		Zakłady deficytowe	
		Liczba	Odsetek	Liczba	Odsetek
1.	Spółdzielnia	352	72,0	137	28,0
2.	Spółka akcyjna	84	81,0	20	19,0
3.	Spółka z o.o.	501	91,0	52	9,0
4.	Spółka cywilna	450	92,0	41	8,0
5.	Osoba fizyczna	616	85,0	109	15,0
Razem*		2003	84,0	358	16,0

* 35 ZPCh nie przyniosło zysku ani straty

Tabela 37 Wynik finansowy netto w 1997 r. - udział procentowy form prawnych

Lp.	Forma prawna	Zakłady zyskowe		Zakłady deficytowe	
		Liczba	Odsetek	Liczba	Odsetek
1.	Spółdzielnia	352	18,0	137	38,0
2.	Spółka akcyjna	84	4,0	20	5,0
3.	Spółka z o.o.	501	25,0	52	14,0
4.	Spółka cywilna	450	22,0	41	11,0
5.	Osoba fizyczna	616	31,0	109	30,0
Razem*		2003	100,0	358	100,0

* 35 ZPCh nie przyniosło zysku ani straty

Tabela 38 Aktywa sektora ZPCh w 1997 r.

Aktywa w tys. zł	Odsetek		
	spółdzielcze ZPCh	niespółdzielcze ZPCh	sektor ZPCh razem
Wyszczególnienie			
powyżej 100 000	0,0	0,2	0,1
100 000 : 50 000	0,3	1,1	0,9
50 000 : 10 000	7,6	10,5	9,8
10 000 : 9000	4,1	2,0	2,5
9000 : 8000	2,0	2,3	2,2
8000 : 7000	3,1	2,4	2,6
7000 : 6000	4,1	3,7	3,8
6000 : 5000	4,3	4,4	4,4
5000 : 4000	9,9	6,5	7,3
4000 : 3000	13,2	9,0	10,0
3000 : 2000	16,5	12,2	13,2
2000 : 1000	19,1	20,8	20,4
1000 : 800	4,1	5,8	5,4
800 : 600	4,3	5,4	5,1
600 : 400	3,8	4,9	4,6
400 : 200	2,3	5,1	4,4
poniżej 200	1,3	3,9	3,3
Razem	100,0	100,0	100,0

Tabela 39 Sprzedaż sektora ZPCh w 1997 r.

Sprzedaż w tys. zł	Odsetek		
	spółdzielcze ZPCh	niespółdzielcze ZPCh	sektora ZPCh razem
Wyszczególnienie			
powyżej 100 000	0,3	0,4	0,4
100 000 : 50 000	0,0	2,6	2,0
50 000 : 10 000	12,2	23,1	20,5
10 000 : 9000	2,3	1,8	1,9
9000 : 8000	2,3	2,5	2,5
8000 : 7000	5,1	3,2	3,7
7000 : 6000	4,8	4,2	4,3
6000 : 5000	6,1	6,1	6,1
5000 : 4000	9,2	6,0	6,7
4000 : 3000	10,7	7,3	8,1
3000 : 2000	15,0	11,7	12,5
2000 : 1000	19,3	17,9	18,3
1000 : 800	3,6	2,3	2,6
800 : 600	3,8	3,6	3,7
600 : 400	2,8	3,4	3,2
400 : 200	1,5	2,0	1,9
poniżej 200	1,0	1,9	1,7
Razem	100,0	100,0	100,0

Tabela 40 Wynik finansowy netto sektora ZPCh w 1997 r.

Zysk netto w tys. złotych	Odsetek		
	spółdzielcze ZPCh	niespółdzielcze ZPCh	sektora ZPCh razem
powyżej 100 000	0,0	0,1	0,1
100 000 : 50 000	0,0	0,0	0,0
50 000 : 10 000	0,3	0,1	0,2
10 000 : 9000	0,0	0,0	0,0
9000 : 8000	0,3	0,1	0,1
8000 : 7000	0,0	0,1	0,1
7000 : 6000	0,0	0,3	0,2
6000 : 5000	0,0	0,9	0,7
5000 : 4000	0,5	0,9	0,8
4000 : 3000	1,0	2,0	1,8
3000 : 2000	1,3	2,7	2,3
2000 : 1000	5,4	11,2	9,9
1000 : 800	3,1	3,6	3,5
800 : 600	4,9	7,9	7,2
600 : 400	6,7	8,6	8,1
400 : 200	9,4	16,7	15,0
200 : 0,1	30,1	34,5	33,5
(0,1) : (100)	13,5	4,7	6,8
(100) : (200)	9,2	2,1	3,8
(200) : (1000)	12,5	2,1	4,5
(1000) : (10 000)	2,0	1,3	1,5
poniżej (10 000)	0,0	0,1	0,1
Razem	100,0	100,0	100,0

Tabela 41 Sprzedaż, aktywa i zysk netto sektora ZPCh wg województw w 1997 r.

Województwo	Aktywa		Przychody ze sprzedaży		Zysk netto	
	Wartość w tys. zł	Odsetek	Wartość w tys. zł	Odsetek	Wartość w tys. zł	Odsetek
białostockie	57 768	0,46	45 332	0,22	6 277	0,44
białostockie	86 407	0,69	112 245	0,55	6 833	0,48
bielskie	207 491	1,67	347 907	1,71	24 451	1,73
bydgoskie	597 248	4,80	1 381 149	6,78	74 875	5,30
chełmskie	29 186	0,23	28 990	0,14	1 412	0,10
ciechanowskie	167 100	1,34	120 698	0,59	-18 050	-1,28
częstochofskie	153 978	1,24	272 725	1,34	11 907	0,84
elbląskie	108 051	0,87	134 836	0,63	15 011	1,06
gdańskie	289 842	2,33	547 506	2,69	22 549	1,60
gorzowskie	128 723	1,04	177 801	0,87	20 021	1,42
jeleniogórskie	153 202	1,23	196 749	0,97	10 925	0,77
kaliskie	228 265	1,84	507 906	2,49	26 074	1,85
katowickie	1 300 477	10,46	2 445 512	12,00	150 102	10,63
kieleckie	247 092	1,99	412 524	2,02	28 642	2,03
konińskie	40 183	0,32	165 545	0,81	5 892	0,42
koszalińskie	132 798	1,07	234 636	1,15	13 075	0,93
krakowskie	1 178 130	9,47	1 416 510	6,95	221 306	15,67
krośnieńskie	101 490	0,82	132 315	0,65	10 164	0,72
legnickie	116 572	0,94	209 927	1,03	17 159	1,21
leszczyńskie	131 449	1,06	267 418	1,31	14 889	1,05
lubelskie	213 542	1,72	310 621	1,52	36 569	2,59
łomżyńskie	38 440	0,31	102 465	0,50	2 801	0,20
łódzkie	271 910	2,19	353 572	1,73	16 164	1,14
nowosądeckie	100 820	0,81	122 678	0,60	6 463	0,46
olsztyńskie	198 689	1,60	284 003	1,39	17 302	1,22
opolskie	159 421	1,28	202 300	0,99	6 563	0,46
ostrołęckie	94 586	0,76	62 667	0,31	1 106	0,08
pilskie	251 256	2,02	294 483	1,44	16 296	1,15
piotrkowskie	77 812	0,63	97 234	0,48	-852	-0,06
płockie	50 058	0,40	108 275	0,53	8 455	0,60
poznańskie	1 411 978	11,35	2 835 424	13,91	193 010	13,66
przemyskie	68 788	0,55	62 691	0,31	1 848	0,13
radomskie	146 530	1,18	330 915	1,62	16 833	1,19
rzeszowskie	186 902	1,50	383 761	1,88	17 494	1,24
siedleckie	67 243	0,54	65 405	0,32	5 832	0,41
sieradzkie	87 702	0,71	156 990	0,77	13 789	0,98
skierniewickie	44 718	0,36	77 860	0,38	7 788	0,55
słupskie	193 572	1,56	244 794	1,20	25 448	1,80
suwalskie	26 627	0,21	29 675	0,15	2 295	0,16
szczecińskie	116 394	0,94	185 034	0,91	7 756	0,55
tarnobrzeskie	87 167	0,70	110 641	0,54	1 646	0,12
tarnowskie	215 616	1,73	468 177	2,30	18 907	1,34
toruńskie	448 151	3,60	891 509	4,37	79 393	5,62
wałbrzyskie	118 216	0,95	177 147	0,87	29 115	2,06
warszawskie	1 330 951	10,70	1 676 641	8,23	134 304	9,51
włocławskie	41 312	0,33	51 299	0,25	3 995	0,28
wrocławskie	710 163	5,71	1 218 920	5,98	69 319	4,91
zamojskie	24 801	0,20	43 145	0,21	864	0,06
zielonogórskie	196 892	1,58	275 224	1,35	8 620	0,61
Razem	12 435 709	100,00	20 381 781	100,00	1 412 637	100,00

Tabela 42 Bilans sektora ZPCh w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Majątek trwały	2 911 682	3 985 193	5 999 340
2.	Wartości niematerialne i prawne	27 100	117 749	183 601
3.	Rzeczowy majątek trwały	2 689 248	3 611 742	5 527 301
4.	Finansowy majątek trwały	126 189	55 867	202 717
5.	Należności długoterminowe	69 145	199 835	85 721
6.	Majątek obrotowy	2 975 043	4 011 004	6 286 231
7.	Zapasy	923 051	1 274 741	2 302 293
8.	Należności i roszczenia	1 605 864	2 052 195	3 101 977
	<i>w tym należności przeterminowane</i>	133 274	110 054	251 664
9.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	20 813	53 221	133 565
10.	Środki pieniężne	425 315	630 847	748 396
11.	Rozliczenia międzyokresowe	67 924	94 754	150 141
12.	Suma aktywów	5 954 649	8 090 952	12 435 712
13.	Kapitał własny	2 914 513	4 049 374	4 586 224
14.	Rezerwy	29 646	28 045	88 978
15.	Zobowiązania długoterminowe	622 884	734 980	1 416 316
16.	Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	1 857 700	2 676 104	5 125 699
17.	Zobowiązania krótkoterminowe	1 526 955	2 125 260	4 303 258
	<i>w tym kredyty bankowe</i>	420 434	643 676	1 236 417
	<i>zobowiązania przeterminowane</i>	66 390	76 661	138 334
18.	Fundusze specjalne	330 745	550 844	822 441
19.	Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	529 906	602 448	1 218 495
20.	Suma pasywów	5 954 649	8 090 952	12 435 712

Tabela 43 Rachunek zysków i strat sektora ZPCh w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Koszty działalności operacyjnej	7 653 119	13 074 974	19 119 396
	<i>w tym amortyzacja</i>	229 594	392 249	619 789
2.	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	8 411 543	14 168 884	20 381 782
3.	Zysk / strata ze sprzedaży	758 424	1 093 911	1 262 386
4.	Pozostałe koszty operacyjne	133 879	215 986	486 696
5.	Pozostałe przychody operacyjne	466 614	853 749	1 457 195
	<i>w tym dotacje</i>	89 006	180 061	387 780
6.	Zysk / strata na działalności operacyjnej	1 091 159	1 731 673	2 232 885
7.	Koszty finansowe	167 656	353 711	743 550
8.	Przychody finansowe	106 875	199 394	420 683
9.	Zysk / strata brutto na działalności gospodarczej	1 030 378	1 577 556	1 910 018
10.	Straty nadzwyczajne	10 541	10 649	52 810
11.	Zyski nadzwyczajne	16 297	8 965	59 251
12.	Zysk / strata brutto	1 036 134	1 575 671	1 916 640
13.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	196 690	417 620	503 822
14.	Zysk / strata netto	839 444	1 158 052	1 412 638

Tabela 44 Bilans sektora - spółdzielcze ZPCh w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Majątek trwały	1 056 225	1 124 217	1 162 589
2.	Wartości niematerialne i prawne	3 673	6 673	6 301
3.	Rzeczowy majątek trwały	1 041 443	1 104 357	1 124 949
4.	Finansowy majątek trwały	6 334	10 271	21 615
5.	Należności długoterminowe	4 775	2 916	9 724
6.	Majątek obrotowy	786 200	847 436	982 587
7.	Zapasy	326 905	340 170	377 953
8.	Należności i roszczenia	320 078	309 703	352 411
	<i>w tym należności przeterminowane</i>	47 325	52 974	58 465
9.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	6 153	13 567	28 733
10.	Środki pieniężne	133 064	183 995	223 490
11.	Rozliczenia międzyokresowe	13 249	8 139	8 112
12.	Suma aktywów	1855 674	1 979 791	2 153 288
13.	Kapitał własny	1 196 381	1 286 603	1 256 306
14.	Rezerwy	7 757	4 370	12 173
15.	Zobowiązania długoterminowe	118 184	134 958	130 400
16.	Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	475 314	354 494	527 395
17.	Zobowiązania krótkoterminowe	361 981	288 852	353 285
	<i>w tym kredyty bankowe</i>	117 147	76 740	93 104
	<i>zobowiązania przeterminowane</i>	8 321	12 131	18 437
18.	Fundusze specjalne	113 333	65 642	174 110
19.	Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	58 038	199 366	227 014
20.	Suma pasywów	1 855 674	1 979 791	2 153 288

Tabela 45 Rachunek zysków i strat sektora - spółdzielcze ZPCh w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Koszty działalności operacyjnej	1 832 141	2 229 750	2 691 564
	<i>w tym amortyzacja</i>	54 964	66 893	89 579
2.	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	1 768 407	2 198 439	2 579 691
3.	Zysk / strata ze sprzedaży	- 63 734	- 31 311	-111 873
4.	Pozostałe koszty operacyjne	41 456	66 067	69 237
5.	Pozostałe przychody operacyjne	162 935	286 277	339 767
	<i>w tym dotacje</i>	46 043	78 288	77 698
6.	Zysk / strata na działalności operacyjnej	57 745	188 900	158 657
7.	Koszty finansowe	33 477	57 562	41 048
8.	Przychody finansowe	38 596	49 937	50 583
9.	Zysk / strata brutto na działalności gospodarczej	62 864	181 275	168 192
10.	Straty nadzwyczajne	2 068	4 097	19 137
11.	Zyski nadzwyczajne	5 833	3 722	20 235
12.	Zysk / strata brutto	66 629	180 901	169 290
13.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	15 692	36 447	32 923
14.	Zysk / strata netto	50 937	144 455	136 367

Tabela 46 Bilans sektora - niepubliczne ZPCh w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Majątek trwały	1 895 374	2 860 976	4 836 751
2.	Wartości niematerialne i prawne	19 314	111 075	177 299
3.	Rzeczowy majątek trwały	1 719 865	2 507 386	4 402 352
4.	Finansowy majątek trwały	91 825	45 596	181 103
5.	Należności długoterminowe	64 370	196 919	75 997
6.	Majątek obrotowy	2 156 411	3 163 568	5 303 647
7.	Zapasy	573 716	934 571	1 924 340
8.	Należności i roszczenia	1 283 222	1 742 492	2 749 566
	<i>w tym należności przeterminowane</i>	49 608	57 080	193 199
9.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	14 583	39 654	104 832
10.	Środki pieniężne	284 890	446 851	524 909
11.	Rozliczenia międzyokresowe	47 190	86 615	142 026
12.	Suma aktywów	4 098 975	6 111 160	10 282 424
13.	Kapitał własny	1 868 495	2 762 770	3 329 918
14.	Rezerwy	18 483	23 675	76 805
15.	Zobowiązania długoterminowe	479 180	600 022	1 285 916
16.	Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	1 358 180	2 321 610	4 598 307
17.	Zobowiązania krótkoterminowe	1 140 768	1 836 408	3 949 972
	<i>w tym kredyty bankowe</i>	279 079	566 935	1 143 313
	<i>zobowiązania przeterminowane</i>	31 235	54 258	119 897
18.	Fundusze specjalne	217 412	485 202	648 335
19.	Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	374 637	403 082	991 478
20.	Suma pasywów	4 098 975	6 111 160	10 282 424

Tabela 47 Rachunek zysków i strat sektora - niepubliczne ZPCh w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Koszty działalności operacyjnej	5 712 925	10 845 223	16 427 833
	<i>w tym amortyzacja</i>	171 388	325 357	530 210
2.	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	6 535 214	11 970 445	17 802 091
3.	Zysk / strata ze sprzedaży	822 289	1 125 222	1 374 258
4.	Pozostałe koszty operacyjne	92 423	82 543	417 459
5.	Pozostałe przychody operacyjne	303 679	567 471	1 117 429
	<i>w tym dotacje</i>	42 962	101 773	310 082
6.	Zysk / strata na działalności operacyjnej	1 033 545	1 542 773	2 074 228
7.	Koszty finansowe	134 312	296 149	702 502
8.	Przychody finansowe	68 280	149 465	370 100
9.	Zysk / strata brutto na działalności gospodarczej	967 513	1 396 080	1 741 826
10.	Straty nadzwyczajne	8 473	6 553	33 673
11.	Zyski nadzwyczajne	10 465	5 242	39 016
12.	Zysk / strata brutto	969 505	1 394 770	1 747 169
13.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	180 998	381 173	470 899
14.	Zysk / strata netto	788 507	1 013 597	1 276 270

Tabela 48 Bilans sektora ZPCh w procentach

Lp.	Wyszczególnienie (poprzedni rok=100)	1996 r.	1997 r.
1.	Majątek trwały	137	151
2.	Wartości niematerialne i prawne	434	156
3.	Rzeczowy majątek trwały	134	153
4.	Finansowy majątek trwały	44	363
5.	Należności długoterminowe	289	43
6.	Majątek obrotowy	135	157
7.	Zapasy	138	181
8.	Należności i roszczenia	128	151
	<i>w tym należności przeterminowane</i>	114	229
9.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	256	251
10.	Środki pieniężne	148	119
11.	Rozliczenia międzyokresowe	140	158
12.	Suma aktywów	136	154
13.	Kapitał własny	139	113
14.	Rezerwy	95	317
15.	Zobowiązania długoterminowe	118	193
16.	Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	144	192
17.	Zobowiązania krótkoterminowe	139	202
	<i>w tym kredyty bankowe</i>	153	192
	<i>zobowiązania przeterminowane</i>	168	208
18.	Fundusze specjalne	167	149
19.	Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	114	202
20.	Suma pasywów	136	154

Tabela 49 Rachunek zysków i strat sektora ZPCh w procentach

Lp.	Wyszczególnienie (poprzedni rok=100)	1996 r.	1997 r.
1.	Koszty działalności operacyjnej	171	146
	<i>w tym amortyzacja</i>	171	158
2.	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	168	144
3.	Zysk / strata ze sprzedaży	144	115
4.	Pozostałe koszty operacyjne	161	225
5.	Pozostałe przychody operacyjne	183	171
	<i>w tym dotacje</i>	202	215
6.	Zysk / strata na działalności operacyjnej	159	129
7.	Koszty finansowe	211	210
8.	Przychody finansowe	187	211
9.	Zysk / strata brutto na działalności gospodarczej	153	121
10.	Straty nadzwyczajne	101	496
11.	Zyski nadzwyczajne	55	661
12.	Zysk / strata brutto	152	122
13.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	212	121
14.	Zysk / strata netto	138	122

Tabela 50 Bilans sektora - spółdzielcze ZPCh w procentach

Lp.	Wyszczególnienie (poprzedni rok=100)	1996 r.	1997 r.
1.	Majątek trwały	106	103
2.	Wartości niematerialne i prawne	182	94
3.	Rzeczowy majątek trwały	106	102
4.	Finansowy majątek trwały	162	210
5.	Należności długoterminowe	61	334
6.	Majątek obrotowy	108	116
7.	Zapasy	104	111
8.	Należności i roszczenia	97	114
	<i>w tym należności przeterminowane</i>	112	110
9.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	221	212
10.	Środki pieniężne	138	121
11.	Rozliczenia międzyokresowe	61	100
12.	Suma aktywów	107	109
13.	Kapitał własny	108	98
14.	Rezerwy	56	279
15.	Zobowiązania długoterminowe	114	97
16.	Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	75	149
17.	Zobowiązania krótkoterminowe	80	122
	<i>w tym kredyty bankowe</i>	66	121
	<i>zobowiązania przeterminowane</i>	146	152
18.	Fundusze specjalne	58	265
19.	Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	344	114
20.	Suma pasywów	107	109

Tabela 51 Rachunek zysków i strat - spółdzielcze ZPCh w procentach

Lp.	Wyszczególnienie (poprzedni rok=100)	1996 r.	1997 r.
1.	Koszty działalności operacyjnej	122	121
	<i>w tym amortyzacja</i>	122	134
2.	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	124	117
3.	Zysk / strata ze sprzedaży	49	357
4.	Pozostałe koszty operacyjne	159	105
5.	Pozostałe przychody operacyjne	176	119
	<i>w tym dotacje</i>	170	99
6.	Zysk / strata na działalności operacyjnej	327	84
7.	Koszty finansowe	172	71
8.	Przychody finansowe	129	101
9.	Zysk / strata brutto na działalności gospodarczej	288	93
10.	Straty nadzwyczajne	198	467
11.	Zyski nadzwyczajne	64	544
12.	Zysk / strata brutto	272	94
13.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	232	90
14.	Zysk / strata netto	284	94

Tabela 52 Bilans sektora - niespółdzielcze ZPCh w procentach

Lp.	Wyszczególnienie (poprzedni rok=100)	1996 r.	1997 r.
1.	Majątek trwały	151	169
2.	Wartości niematerialne i prawne	575	160
3.	Rzeczowy majątek trwały	146	176
4.	Finansowy majątek trwały	50	397
5.	Należności długoterminowe	306	39
6.	Majątek obrotowy	147	168
7.	Zapasy	163	206
8.	Należności i roszczenia	136	158
	<i>w tym należności przeterminowane</i>	115	338
9.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	272	264
10.	Środki pieniężne	157	117
11.	Rozliczenia międzyokresowe	184	164
12.	Suma aktywów	149	168
13.	Kapitał własny	148	121
14.	Rezerwy	128	324
15.	Zobowiązania długoterminowe	125	214
16.	Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	171	198
17.	Zobowiązania krótkoterminowe	161	215
	<i>w tym kredyty bankowe</i>	203	202
	<i>zobowiązania przeterminowane</i>	174	221
18.	Fundusze specjalne	223	134
19.	Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	108	246
20.	Suma pasywów	149	168

Tabela 53 Rachunek zysków i strat sektora - niespółdzielcze ZPCh w procentach

Lp.	Wyszczególnienie (poprzedni rok=100)	1996 r.	1997 r.
1.	Koszty działalności operacyjnej	190	151
	<i>w tym amortyzacja</i>	190	163
2.	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	183	149
3.	Zysk / strata ze sprzedaży	137	122
4.	Pozostałe koszty operacyjne	162	178
5.	Pozostałe przychody operacyjne	187	197
	<i>w tym dotacje</i>	237	305
6.	Zysk / strata na działalności operacyjnej	149	134
7.	Koszty finansowe	220	237
8.	Przychody finansowe	219	248
9.	Zysk / strata brutto na działalności gospodarczej	144	125
10.	Straty nadzwyczajne	77	514
11.	Zyski nadzwyczajne	50	744
12.	Zysk / strata brutto	144	125
13.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	211	124
14.	Zysk / strata netto	129	126

Tabela 54 Analiza wskaźnikowa sektora ZPCh

Lp.	Pozycje	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Płynność bieżąca	1,60	1,50	1,23
2.	Płynność szybka	1,10	1,15	0,78
3.	Płynność natychmiastowa	0,24	0,26	0,17
4.	Kapitał pracujący (w tys. zł)	1 117 343	1 334 900	1 160 532
5.	Ogólne zadłużenie	0,42	0,42	0,53
6.	Udział kapitałów własnych w finansowaniu majątku	0,49	0,50	0,37
7.	Zobowiązania długoterminowe do ogółu zobowiązań	0,25	0,22	0,22
8.	Zadłużenie długoterminowe	0,21	0,18	0,31
9.	Pokrycie majątku trwałego zobow. długoterminowymi	4,67	5,42	4,24
10.	Dotacje uzyskane do zysku netto	0,11	0,16	0,27
11.	Pokrycie zobowiązań nadwyżką finansową	0,58	0,58	0,40
12.	Rotacja majątku	1,41	1,75	1,64
13.	Zaangażowanie majątku	0,71	0,57	0,61
14.	Rotacja majątku trwałego	2,89	3,56	3,40
15.	Rotacja majątku obrotowego	2,83	3,53	3,24
16.	Rotacja kapitału pracującego	7,53	10,61	17,56
17.	Rotacja zapasów	8,29	14,16	8,30
18.	Rotacja należności	5,24	8,82	6,57
19.	Czas rozliczenia należności w dniach	68,73	40,80	54,79
20.	Rentowność sprzedaży brutto	12,32	11,12	9,40
21.	Rentowność sprzedaży netto	9,98	8,17	6,93
22.	Zysk netto do aktywów	0,14	0,14	0,11
23.	Zysk netto do majątku trwałego	0,14	0,14	0,11
24.	Zysk netto do majątku obrotowego	0,28	0,29	0,22
25.	Zysk netto do kapitału własnego	0,29	0,29	0,31
26.	Dźwignia finansowa	0,29	0,29	0,31
27.	Zysk netto do przeciętnego zatrudnienia	4,42	5,53	6,01
28.	Wartość dodana całkowita (w tys. zł)	1 036 134	1 575 671	1 916 459
29.	Poziom wartości dodanej	0,12	0,11	0,09
30.	Nadwyżka finansowa do wartości dodanej całkowitej	1,03	0,98	1,06

Tabela 55 Analiza wskaźnikowa sektora - spółdzielcze ZPCh

Lp.	Pozycje	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Płynność bieżąca	1,65	2,39	1,86
2.	Płynność szybka	0,97	1,43	1,15
3.	Płynność natychmiastowa	0,29	0,56	0,48
4.	Kapitał pracujący (w tys. zł)	310 886	492 942	455 192
5.	Ogólne zadłużenie	0,32	0,25	0,31
6.	Udział kapitałów własnych w finansowaniu majątku	0,64	0,65	0,58
7.	Zobowiązania długoterminowe do ogółu zobowiązań	0,20	0,28	0,20
8.	Zadłużenie długoterminowe	0,10	0,10	0,10
9.	Pokrycie majątku trwałego zobow. długoterminowymi	8,94	8,33	8,92
10.	Dotacje uzyskane do zysku netto	0,90	0,54	0,57
11.	Pokrycie zobowiązań nadwyżką finansową	0,22	0,60	0,43
12.	Rotacja majątku	0,95	1,11	1,20
13.	Zaangażowanie majątku	1,05	0,90	0,83
14.	Rotacja majątku trwałego	1,67	1,96	2,22
15.	Rotacja majątku obrotowego	2,25	2,59	2,63
16.	Rotacja kapitału pracującego	5,69	4,46	5,67
17.	Rotacja zapasów	5,60	6,55	7,12
18.	Rotacja należności	5,52	7,10	7,32
19.	Czas rozliczenia należności w dniach	65,16	50,71	49,18
20.	Rentowność sprzedaży brutto	3,77	8,23	6,56
21.	Rentowność sprzedaży netto	2,88	6,57	5,29
22.	Zysk netto do aktywów	0,03	0,07	0,06
23.	Zysk netto do majątku trwałego	0,05	0,13	0,12
24.	Zysk netto do majątku obrotowego	0,06	0,17	0,14
25.	Zysk netto do kapitału własnego	0,04	0,11	0,11
26.	Dźwignia finansowa	0,04	0,11	0,11
27.	Zysk netto do przeciętnego zatrudnienia	0,41	1,32	1,23
28.	Wartość dodana całkowita (w tys. zł)	66 629	180 901	169 290
29.	Poziom wartości dodanej	0,04	0,08	0,07
30.	Nadwyżka finansowa do wartości dodanej całkowitej	0,99	0,96	1,03

Tabela 56 Analiza wskaźnikowa sektora - niespółdzielcze ZPCh

Lp.	Pozycje	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Płynność bieżąca	1,59	1,36	1,15
2.	Płynność szybka	1,17	0,96	0,73
3.	Płynność natychmiastowa	0,22	0,21	0,14
4.	Kapitał pracujący (w tys. zł)	798 231	841 958	705 340
5.	Ogólne zadłużenie	0,45	0,48	0,57
6.	Udział kapitałów własnych w finansowaniu majątku	0,46	0,45	0,32
7.	Zobowiązania długoterminowe do ogółu zobowiązań	0,26	0,21	0,22
8.	Zadłużenie długoterminowe	0,26	0,22	0,39
9.	Pokrycie majątku trwałego zobow. długoterminowymi	3,96	4,77	3,76
10.	Dotacje uzyskane do zysku netto	0,05	0,10	0,24
11.	Pokrycie zobowiązań nadwyżką finansową	0,71	0,58	0,39
12.	Rotacja majątku	1,59	1,96	1,73
13.	Zaangażowanie majątku	0,63	0,51	0,58
14.	Rotacja majątku trwałego	3,45	4,18	3,68
15.	Rotacja majątku obrotowego	3,03	3,78	3,36
16.	Rotacja kapitału pracującego	8,19	14,22	25,24
17.	Rotacja zapasów	9,96	11,60	8,54
18.	Rotacja należności	5,09	6,87	6,47
19.	Czas rozliczenia należności w dniach	70,69	52,40	55,60
20.	Rentowność sprzedaży brutto	14,84	11,65	9,81
21.	Rentowność sprzedaży netto	12,07	8,47	7,17
22.	Zysk netto do aktywów	0,19	0,17	0,12
23.	Zysk netto do majątku trwałego	0,42	0,35	0,26
24.	Zysk netto do majątku obrotowego	0,37	0,32	0,24
25.	Zysk netto do kapitału własnego	0,42	0,37	0,38
26.	Dźwignia finansowa	0,42	0,37	0,38
27.	Zysk netto do przeciętnego zatrudnienia	11,91	10,11	10,27
28.	Wartość dodana całkowita (w tys. zł)	969 505	1 394 770	1 747 169
29.	Poziom wartości dodanej	0,15	0,12	0,10
30.	Nadwyżka finansowa do wartości dodanej całkowitej	0,99	0,96	1,03

Tabela 57 Zakładowy fundusz rehabilitacji w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Stan ZFR na początek okresu	119 514	247 215	439 720
2.	Wpływy na ZFR	390 481	573 924	884 404
3.	Wydatki z ZFR	267 292	362 505	615 958
4.	Stan ZFR na koniec okresu	242 703	458 633	708 167
5.	Wykorzystanie ZFR w %	68,0	63,0	62,0
6.	Średnie miesięczne wydatki z ZFR na 1 osobę niepełnosprawną (w złotych)	211	236	335

Tabela 58 Wpływy na zakładowy fundusz rehabilitacji w 1997 r. w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	Spółdzielcze ZPCh	Niespółdzielcze ZPCh	Sektor ZPCh razem
1.	Z tytułu ulg w podatku doch. od działalności gospodarczej	27 767	396 216	423 983
2.	Z tytułu ulg w podatku doch. od osób fizycznych	151 983	200 577	352 560
3.	Z tytułu ulg w podatku od środków transportu	907	5 358	6 265
4.	Z tytułu ulg w podatku od nieruchomości	22 355	25 911	48 266
5.	Z tytułu ulg w innych podatkach	2 398	10 435	12 833
6.	Z innych źródeł	16 609	23 886	40 496

Tabela 59 Wpływy na zakładowy fundusz rehabilitacji w procentach

Lp.	Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.
1.	Z tytułu ulg w podatku dochodowym od działalności gospodarczej	46,3	48,0
2.	Z tytułu ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych	42,7	40,0
3.	Z tytułu ulg w podatku od środków transportu	0,4	1,0
4.	Z tytułu ulg w podatku od nieruchomości	5,5	5,0
5.	Z tytułu ulg w innych podatkach	1,2	1,0
6.	Z innych źródeł	3,9	5,0
Razem		100,0	100,0

Tabela 60 Wydatki z zakładowego funduszu rehabilitacji w 1997 r. w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	Spółdzielcze ZPCh	Niespółdzielcze ZPCh	Sektor ZPCh razem
1.	Poradnictwo zawodowe i szkolenia	5 050	6 622	11 672
2.	Przygotowanie miejsc pracy	61 855	238 559	300 414
3.	Opieka medyczna i rehabilitacyjna	37 355	35 634	72 989
4.	Wynagrodzenia ogółem	26 833	18 518	45 351
5.	Baza rehabilitacyjna	20 056	30 156	50 213
6.	Dowozy do pracy	4 163	9 770	13 933
7.	Świadczenia ogółem	17 252	20 511	37 763
8.	Inne	26 185	57 439	83 623

Tabela 61 Wydatki z zakładowego funduszu rehabilitacji w procentach

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Poradnictwo zawodowe i szkolenia	2,7	3,7	2,0
2.	Przygotowanie miejsc pracy	44,7	41,3	49,0
3.	Opieka medyczna i rehabilitacyjna	13,5	13,8	12,0
4.	Wynagrodzenia ogółem	14,1	10,4	7,0
5.	Baza rehabilitacyjna	6,2	9,3	8,0
6.	Dowozy do pracy	2,3	2,4	2,0
7.	Świadczenia ogółem	5,8	6,2	6,0
8.	Inne	10,7	12,8	14,0
Razem		100,0	100,0	100,0

Tabela 62 Wpływy na Zakładowy fundusz rehabilitacji w 1997 r. w procentach - spółdzielcze i niespółdzielcze ZPCh

Lp.	Wyszczególnienie	Spółdzielcze ZPCh	Niespółdzielcze ZPCh
1.	Z tytułu ulg w podatku dochodowym od działalności gospodarczej	13,0	60,0
2.	Z tytułu ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych	68,0	30,0
3.	Z tytułu ulg w podatku od środków transportu	0,0	1,0
4.	Z tytułu ulg w podatku od nieruchomości	10,0	4,0
5.	Z tytułu ulg w innych podatkach	1,0	2,0
6.	Z innych źródeł	7,0	4,0
Razem		100,0	100,0

Tabela 63 Wydatki z Zakładowego funduszu rehabilitacji w 1997 r. w procentach - spółdzielcze i niespółdzielcze ZPCh

Lp.	Wyszczególnienie	Spółdzielcze ZPCh	Niespółdzielcze ZPCh
1.	Poradnictwo zawodowe i szkolenia	3,0	2,0
2.	Przygotowanie miejsc pracy	31,0	57,0
3.	Opieka medyczna i rehabilitacyjna	19,0	9,0
4.	Wynagrodzenia ogółem	14,0	4,0
5.	Baza rehabilitacyjna	10,0	7,0
6.	Dowozy do pracy	2,0	2,0
7.	Świadczenia ogółem	9,0	5,0
8.	Inne	13,0	14,0
Razem		100,0	100,0

Tabela 64 Zobowiązania i należności sektora ZPCh w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Należności ogółem	2 252 030	1 605 864	3 101 977
2.	Zobowiązania ogółem	3 411 084	2 480 584	5 719 574
3.	Należności przeterminowane	110 054	133 274	251 664
4.	Zobowiązania przeterminowane	66 389	76 661	138 334
5.	Odsetek należności przeterminowanych	4,8	8,3	8,0
6.	Odsetek zobowiązań przeterminowanych	1,9	3,1	2,4

Tabela 65 Zobowiązania i należności zakładów spółdzielczych w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Należności ogółem	320 078	312 618	352 411
2.	Zobowiązania ogółem	593 498	489 452	483 685
3.	Należności przeterminowane	47 325	52 974	58 465
4.	Zobowiązania przeterminowane	8 321	12 131	18 437
5.	Odsetek należności przeterminowanych	14,7	16,9	17,0
6.	Odsetek zobowiązań przeterminowanych	0,01	2,4	4,0

Tabela 66 Zobowiązania i należności zakładów niespółdzielczych w latach w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1995 r.	1996 r.	1997 r.
1.	Należności ogółem	1 283 222	1 939 411	2 749 566
2.	Zobowiązania ogółem	1 837 360	2 921 632	5 235 888
3.	Należności przeterminowane	49 608	57 080	193 199
4.	Zobowiązania przeterminowane	31 235	54 258	119 897
5.	Odsetek należności przeterminowanych w %	2,7	2,9	7,0
6.	Odsetek zobowiązań przeterminowanych w %	1,7	1,8	2,0

Tabela 67 Sektor ZPCh - dotacje ze środków PFRON w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	1997 r.
1.	Pożyczki uzyskane z PFRON na koniec okresu	185 255
2.	Stan pożyczek przeterminowanych uzyskanych z PFRON na koniec okresu	18 292
3.	Niespłacone odsetki od pożyczek ze środków PFRON na koniec okresu	7 910
4.	Dopłaty PFRON do odsetek od kredytów	80 363
5.	Subwencje uzyskane z PFRON ze środków poch. z nadwyżki VAT	225 535
6.	Pozostałe dotacje i subwencje uzyskane z PFRON	37 449
7.	Wysokość zaniechania poboru VAT (podatek należny minus naliczony)	683 125

Tabela 68 Sektor ZPCh - obowiązkowe wpłaty na PFRON w tys. zł

Lp.	Sektor ZPCh	Łącznie 96 r.	Łącznie 97 r.	Dynamika 1996=100
1.	Środki przekazane na rzecz PFRON- obow. wpłaty	172 900	323 654	187
	w tym środki z tytułu zaniechania poboru VAT (nadwyżka)	107 500	220 393	205
2.	Zaległości w obowiązkowych wpłatach na rzecz PFRON	12 993	14 441	111

Tabela 69 Spółdzielcze ZPCh - obowiązkowe wpłaty na PFRON w tys. zł

Lp.	Sektor ZPCh	Łącznie 96 r.	Łącznie 97 r.	Dynamika 1996=100
1.	Środki przekazane na rzecz PFRON- obow. wpłaty	21 688	22 983	105
	w tym środki z tytułu zaniechania poboru VAT (nadwyżka)	6 223	2 698	43
2.	Zaległości w obowiązkowych wpłatach na rzecz PFRON	4 349	6 003	138

Tabela 70 Niespółdzielcze ZPCh - obowiązkowe wpłaty na PFRON w tys. zł

Lp.	Sektor ZPCh	Łącznie 96 r.	Łącznie 97 r.	Dynamika 1996=100
1.	Środki przekazane na rzecz PFRON- obow. wpłaty	151 212	300 671	198
	w tym środki z tytułu zaniechania poboru VAT (nadwyżka)	101 277	217 695	215
2.	Zaległości w obowiązkowych wpłatach na rzecz PFRON	8 644	8 438	98

VI. Aneksy

Definicje wskaźników opartych na danych o zatrudnieniu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Definicja wskaźnika
1.	Współczynnik reprezentacji	liczba zakładów zbadanych / liczba zakładów istniejących w momencie rozpoczęcia badań
2.	Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych	liczba osób niepełnosprawnych (w osobach lub etatach) / liczba pracowników ogółem (w osobach lub etatach)
3.	Wskaźnik zatrudnienia inwalidów I grupy	liczba inwalidów I grupy (w osobach lub etatach) / liczba pracowników ogółem (w osobach lub etatach)
4.	Wskaźnik zatrudnienia inwalidów II grupy	liczba inwalidów II grupy (w osobach lub etatach) / liczba pracowników ogółem (w osobach lub etatach)
5.	Wskaźnik zatrudnienia inwalidów III grupy	liczba inwalidów III grupy (w osobach lub etatach) / liczba pracowników ogółem (w osobach lub etatach)
6.	Wskaźnik zatrudnienia niepełnosprawnych kobiet	liczba kobiet niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładzie (w osobach lub etatach) / liczba kobiet ogółem zatrudnionych w zakładzie (w osobach lub etatach)
7.	Wskaźnik zatrudnienia niepełnosprawnych mężczyzn	liczba mężczyzn niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładzie (w osobach lub etatach) / liczba mężczyzn ogółem zatrudnionych w zakładzie (w osobach lub etatach)
8.	Wskaźnik cząstkowości zatrudnienia	liczba zatrudnionych danej kategorii w etatach / liczba zatrudnionych tej samej kategorii w osobach
9.	Wskaźnik napływu kadr	liczba osób przyjętych do pracy w danym okresie / liczba pracowników na koniec okresu
10.	Wskaźnik wypływu kadr	liczba osób zwolnionych z pracy w danym okresie / liczba pracowników na początek okresu
11.	Wskaźnik rotacji zatrudnienia	[mniejsza spośród wartości: liczba pracowników zwolnionych z pracy w trakcie okresu lub liczba pracowników przyjętych do pracy w trakcie okresu] / [(liczba pracowników na początek okresu + liczba pracowników na koniec okresu) / 2]
12.	Wskaźnik upośledzenia płacowego osób niepełnosprawnych	[średnia płaca pracowników niepełnosprawnych (lub średnia płaca pracowników niepełnosprawnych z poszczególnymi grupami inwalidztwa) - średnia płaca pracowników ogółem] / średnia płaca pracowników ogółem

Definicje wskaźników ekonomiczno - finansowych

Wskaźniki płynności	
wskaźnik płynności bieżącej (I stopnia)	majątek obrotowy / zobowiązania krótkoterm. i fundusze specjalne
wskaźnik płynności szybkiej (II stopnia)	majątek obrotowy - zapasy / zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne
wskaźnik płynności natychmiastowej (III stopnia)	środki pieniężne + papiery wartościowe w obrocie /zob. krótkoterminowe i fundusze specjalne
wielkość kapitału pracującego	majątek obrotowy - zobowiązania krótkoterm. i fundusze specjalne
Wskaźniki wspomagania finansowego	
wskaźnik ogólnego zadłużenia	zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne + zobowiązania długoterminowe / suma aktywów
wskaźnik udziału kapitałów własnych w finansowaniu majątku	kapitał własny / suma aktywów
wskaźnik relacji zobowiązań długoterminowych do ogółu zobowiązań	zobowiązania długoterminowe /zob. krótkoterminowe i fundusze specjalne + zob. długoterminowe
wskaźnik zadłużenia długoterminowego	zobowiązania długoterminowe / kapitał własny
wskaźnik pokrycia majątku trwałego zobowiązaniami długoterminowymi	majątek trwały / zobowiązania długoterminowe
dotacje uzyskane do zysku netto	dotacje / zysk netto
wskaźnik pokrycia zobowiązań nadwyżką finansową	zysk netto + amortyzacja / zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne
Wskaźniki obrotowości (rotacji)	
wskaźnik obrotowości majątku	przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi / suma aktywów
wskaźnik zaangażowania majątku	suma aktywów / przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi
wskaźnik obrotowości majątku trwałego	przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi / majątek trwały
wskaźnik obrotowości majątku obrotowego	przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi / majątek obrotowy
wskaźnik obrotowości kapitału pracującego	przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi / majątek obrotowy - zob. krótkoterminowe i fund. Specjalne
wskaźnik obrotowości zapasów	koszty działalności operacyjnej / zapasy
wskaźnik obrotowości należności	przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi / należności i roszczenia
wskaźnik czasu rozliczenia należności w dniach	należności i roszczenia x 360 / przychody ze sprzedaży zrównane z nimi
Wskaźniki rentowności	
rentowność sprzedaży brutto	zysk brutto x100 / przychody ze sprzedaży zrównane z nimi
rentowność sprzedaży netto	zysk netto x 100 / przychody ze sprzedaży zrównane z nimi
zysk netto do kosztów działalności operacyjnej	zysk netto / koszty działalności operacyjnej
zysk netto do aktywów	zysk netto / suma aktywów
zysk netto do majątku trwałego	zysk netto / majątek trwały
zysk netto do majątku obrotowego	zysk netto / majątek obrotowy
zysk netto do kapitału własnego	zysk netto / kapitał własny
dźwignia finansowa	(zysk netto / majątek) x (majątek / kapitał własny)
zysk netto do przeciętnego zatrudnienia	zysk netto / przeciętne zatrudnienie w osobach
wartość dodana całkowita	saldo w. dodanej z działalności operacyjnej + saldo operacji finansowych i wyników nadzwyczajnych
wskaźnik poziomu wartości dodanej	wartość dodana całkowita / przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi
nadwyżka finansowa do wartości dodanej całkowitej	zysk netto + amortyzacja / wartość dodana całkowita
Inne wskaźniki	
wykorzystanie ZFR	wpływy na zakładowy fundusz rehabilitacji (ZFR) w danym okresie / wydatki z ZFR w tym samym okresie